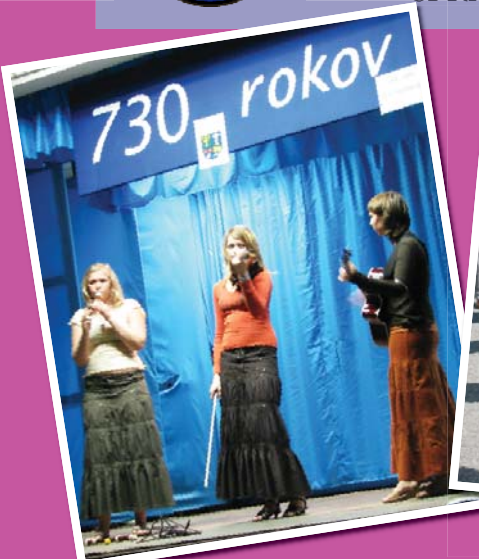

VAŽECKÉ NOVINY

SPRAVODAJ OBCE VAŽEC • JÚN 2010 • ROČNÍK 2 • ČÍSLO 2

ZDARMA

Važec oslávil „sedemstotridsiatku“

V dňoch 22. a 23. mája sme si slávnostne pripomenuli 730. výročie prvej písomnej zmienky o obci Važec. Pomyselným oslávencom bola obec, a teda v prenesenom význame my všetci jej obyvatelia, ktorí tu teraz žijeme. Ako býva zvykom, okrúhle jubileá oslavujeme pompéznejšie ako tie ostatné. A taká bola aj obecná „sedemstotridsiatka“. (fotoreportáž zo slávností na titulke a zadnej strane novín)

● Starosta obce Rastislav Profant absolvoval obecné oslavy v kroji.

Pozvanie na slávnosti prijali mnohí rodáci, žijúci v rôznych kútoch Slovenska, pozdraviť nás prišla i delegácia z družobného mesta Blatná na čele so starostom Josefom Hospersgrom, nechýbali ani naši najbližší susedia - starosta Východnej Pavel Krupa a Štrby Michal Sýkora. Želania všetkého dobrého priniesli i primátor Liptovského Mikuláša Ján Blcháč a zástupca Žilinského samosprávneho kraja Ladislav Andreánsky. Svojim umením do kultúrneho programu prispeli Folklórna skupina Važec, detský súbor Podkrivánček, deti z krúžku aerobik, Blatenské mažoretky, gitarová skupina z Blatnej, blatenský súbor

hrajúci keltské piesne, folklórny súbor Karpaty z Bratislavy, mestský dychový orchester z L. Hrádku a ženské spevácke skupiny z Východnej a Štrby.

Okrem kultúrneho programu, ktorý sa uskutočnil v sobotu v kinosále obecného úradu a v nedeľu v areáli základnej školy, organizátori pripravili i viacero sprievodných podujatí. Veľmi pútavá a pestrá bola výstava krojovných bábik, výšiviek, obrusov, krojov a ďalších historických artefaktov, ktorú v kultúrnom stredisku pripravil miestny odbor Matice slovenskej. V Galérii Jana Hálu bola zase nainštalovaná výstava Hálových ilustrácií. V rámci nedeľného

programu bol pripravený sprievod obcou, do ktorého sa okrem tradičného chorovodu Omilienci zapojili i oficiálni hostia, účinkujúci, zástupcovia poľnohospodárskeho družstva, tunajší dobrovoľní hasiči, červený kríž a pár ochotných občanov. Mnohí občania zase pomohli pozdvihnúť úroveň slávnostného sprievodu tým, že vyzdobili svoje priedomia typickými važeckými prvkami – či už výšivkou, kobercom alebo bábikou v kroji. Viac o priebehu slávností sa dočítate v článku od režiséra podujatia MUDr. Michala Kapasného v špeciálnej prílohe našich novín.

V areáli základnej školy, kde sa uskutočnil hlavný nedeľný program, organizátori zabezpečili stánky s občerstvením, suvenírmi, pre deti bola pripravená špeciálna atrakcia – nafukovacia šmýkačka, cukrová vata a balóny. Dospelí mohli zase obdivovať dôslednú prácu Mareka Cibulku, ktorý v rámci sprievodného programu predvádzal umelecké vyrezávanie do ovocia a zeleniny. V priestoroch telocvične základnej školy čakala na obdiv návštevníkov úchvatná výstava poľovních trofejí, ktorú pri príležitosti svojho životného jubilea pripravil hospodár miestneho poľovníckeho združenia Kriváň Milan Bartko (viac o tejto výstave na str. 9).

Vedenie obce touto cestou ďakuje všetkým ochotným občanom, účinkujúcim, členom prípravného výboru, zamestnancom obce, základnej školy i poľnohospodárskeho družstva, že prispeli k zdarnému priebehu osláv. Zároveň ďakujeme sponzorom – Ing. Alexej Beljajev, SeniorCity, PD Važec, Urbár PS Važec, Žilinský samosprávny kraj – za finančnú pomoc, vďaka ktorej sa podarilo uskutočniť dôstojné kultúrne podujatie. Text a snímka: (mm)

Oprava

V minulom vydaní Važeckých novín sme v článku „Na zamyslenie“ na strane 13 uviedli, že obec na poplatkoch za vývoz TKO vyberie od občanov ročne 1 300 €, ale skutočné náklady na vývoz a likvidáciu odpadu sú až 4 300 €. Správne údaje mali byť 13 500 € - obec vyberie a 43 000 € sú predpokladané náklady. Čitateľom sa za chybu ospravedľujeme.

Ocenení Važtania

Pri príležitosti Svetového dňa červeného kríža táto humanitárna organizácia každoročne udeľuje rôzne vyznamenania dobrovoľníkom, aktívnym členom, či podporovateľom SČK. Tak to bolo aj tento rok, kedy aj Územný spolok Liptov SČK slávnostne udeľoval ocenenia v priestoroch Galérie P. M. Bohúňa v Liptovskom Mikuláši. Medzi desiatkou ocenených boli aj dlhoroční aktívni členovia MS SČK Važec. Vyznamenanie za obetavosť a dobrovoľnú službu II. stupňa bolo udelené: MUDr. Michalovi Kapasnému a p. Márii Jurčovej. Návrhy na vyznamenania dávajú MS a z nich vyberá potom Územná rada SČK ÚzS Liptov. (red)

V máji padol zrážkový rekord

Ničivé záplavy, ktoré v máji a júni postihli mnohé obce na Slovensku sa, našťastie, našej obci vyhli. Vďaka našej polohe, nadmorskej výške, regulácii koryta Váhu a možno aj dávke šťastia sme boli uchránení od najhoršieho. Nemuseli sme riešiť odčerpávanie vody z domov, pivníc, bojovať s rozbúreným živlom o svoj majetok, či dokonca život, ani náhle s prázdnyimi rukami opustiť svoje

domovy. Aj keď sme iste súcitili s ľuďmi v postihnutých oblastiach, predsa len sme si riešili aj svoje „malé“ problémy. Napríklad len taká praobyčajná vec ako je sadenie zemiakov bola tohto roku poriadne náročným výkonom. Vystihnúť chvíľu, keď sa z oblohy neleje dážď a keď vietor aspoň čiastočne osušil zmáčanú pôdu – to nebolo jednoduché...

Veď tohtoročný máj – okrem 1. 5. – nemal dňa, kedy nepršalo. Konkrétne údaje o stave počasia a množstve zrážok sme získali z prvej ruky, pretože malé meteorologické stanovište máme priamo v obci. Už viac ako 15 rokov sa o denno-denné záznamy počasia stará Oľga Bartková, bývalá učiteľka z tunajšej základnej školy. Výsledky meraní z mája sú skutočne prekvapujúce. Celkový úhrn zrážok za mesiac totiž predstavoval 222,5 litrov na meter štvorcový, čo je trojnásobok normálneho stavu. „Najmokrejším“ dňom bol 16. máj, kedy spadlo 30 litrov vody na meter štvorcový za 24 hodín. Podľa informácií zo Slovenského hydrometeorologického ústavu Banská Bystrica je možné tento údaj považovať za absolútny rekord za minimálne 140 rokov. Približne tak dlho sa totiž uskutočňujú prístrojové merania a v archívnych záznamoch sa vyššie číslo vyjadrujúce množstvo zrážok nenašlo.

Liptov v bezpečí

Napriek rekordnému množstvu zrážok sa na Hornom Liptove nevyskytli záplavy ničivého rozsahu. Ojedinele sa objavili lokálne zatopenia či voda v pivniciach. Podľa Vojtecha Žihlavníka, vedúceho strediska prevádzky Liptov Povodia Váhu, je Liptov protipovodňovo dobre zabezpečený. „Najdôležitejším opatrením proti povodňiam je prevencia, ktorú máme, myslím si, dobre zabezpečenú. Ide o udržiavanie vodných tokov či vykážanie brehových porastov, ktoré často zabezpečujeme aj za výdatnej spolupráce obcí. Množstvo vody dokážeme zachytiť v nádržiach, či už je to Liptovská Mara alebo čiastočne aj prečerpávacía elektrárňa Čierny Váh,“ spresnil V. Žihlavník.

Vodná nádrž Liptovská Mara bola spustená do prevádzky v roku 1975 a odvtedy Liptov prakticky nepozná povodňovú problematiku. Zásľuhu

na tom má aj horský a podhorský charakter územia a členitosť terénu a potoky poväčšine bystrinného charakteru, ktoré majú rýchly prietok a tak aj väčšie množstvo vody rýchlejšie odtečie. Hydrometeorológovia i vodohospodári sa zhodujú v názore, že v našom kraji z ničivých záplav nemusíme mať obavy. „Napriek enormnému množstvu zrážok v máji a júni nebola vodná nádrž Liptovská Mara naplnená na maximum a bola schopná pohltiť ešte veľké množstvo vody, aby sa zabránilo povodňiam na dolnom toku Váhu. Na vodnom diele sa vykonávajú pravidelné pozorovania a merania, a v prípade potreby vieme dostatočne rýchlo reagovať a regulovať prietoky tak, aby sme eliminovali nebezpečenstvo,“ dodal V. Žihlavník.

Stanovisko pridal aj starosta obce: „Nezaznamenali sa žiadne škody na obecnom majetku a rozsiahlejšie škody nehlásili ani občania. Chvalabohu, najhoršie nás obišlo, aj keď drobné problémy sa objavili so zvýšenou hladinou spodnej vody a čiastočne sa vylial potôčik pri Urbárskej ulici. Absolvovali sme poučenie, ako sa správať v prípade zvýšeného nebezpečenstva, či nutnosti evakuácie a zabezpečenia preventívnych opatrení. Tu by som rád zdôraznil a apeloval na občanov, že je dôležité najmä udržiavať korytá riek v dobrom stave a teda nezasypávať ich rôznym odpadom, ako sa to u nás často stáva. Verím, že povodne veľkého rozsahu nám nehrozia, ale sme pripravení aj na taký prípad,“ zdôraznil R. Profant.

Ako sa merajú zrážky

Na meteorologickom stanovišti vo Važci sa merajú zrážky a snehová pokrývka. V letnom období sa sleduje množstvo zrážok v litroch na meter štvorcový, v zime sa sleduje a vyhodnocuje snehová pokrývka. „V lete je to pomerne jednoduché. Najlepšie je,

keď neprší, vtedy netreba merať. Keď prší, zaznamenáva sa množstvo zrážok za 24 hodín, čo sa odmeria v špeciálnej nádobe. Je to jeden väčší valec a v ňom je menšia nádoba, do ktorej cez záchytný lievik naprší. Potom sa to preleje do odmerného skleneného valca a výsledok sa zaznačí do zrážkového denníka. Okrem množstva sa tam uvádzajú aj údaje o tom, kedy presne pršalo, či celý deň, alebo len určitý čas, či pršalo intenzívne alebo len prehánky. Na všetko sú špeciálne značky. Tiež sa zaznačujú javy ako búrka, hmla, vietor a podobne. V zime je to zložitejšie. Vtedy sa sleduje, ako dlho je snehová pokrývka na poli, aká je aktuálna denná výška snehovej pokrývky, koľko za deň napadlo snehu. Na meranie množstva snehových zrážok je aj špeciálny valec, do ktorého sa naberie sneh a raz do týždňa sa musí aj odvážiť na špeciálnej váhe, ak je výška snehovej pokrývky viac ako 5 cm. Potom sa sneh musí pozvoľna roztopiť a následne sa odmeria množstvo vody. Sme len taká malá stanica, takže u nás sa ďalšie údaje, ako napríklad teplota, nemerajú,“ vysvetlila naša „amatérska hydrometeorologička“ Oľga Bartková.

Ďalšie čísla

Všetky údaje sa zaznamenávajú do zrážkového denníka a raz mesačne sa posielajú súhrnný výkaz na Klimatologický monitoring Slovenského hydrometeorologického ústavu, pobočka Banská Bystrica. Pre zaujímavosť uvádzame niekoľko číselných údajov: rekordný na množstvo zrážok bol máj 2010, keď napršalo za mesiac 222,5 litrov na meter štvorcový. V máji 2009 napršalo 56 litrov na meter štvorcový a v máji 2008 - 48,6 litrov. Medzi ďalšie zrážkovo výdatné mesiace patrili napríklad júl 2008 - 163 litrov, jún 2009 - 143 litrov a október 2009 - 106 litrov. (mm)

V skratke...

❖ Poľnohospodári plánujú v polovici júla otvoriť syráreň na spracovanie ovčieho mlieka, kde by sa mal vyrábať ovčí syr surový, slaný a údený, pravá bryndza (bez prídavku kravského mlieka) a žinčica. Svoje výrobky v BIO kvalite plánujú poľnohospodári predávať v zrekonštruovanom bývalom bufete pred areálom družstva. V týchto priestoroch si budú môcť vybrať deputátny syr aj chovatelia, ktorí dali ovce na družstevný salaš. Celkovo majú na družstve 900 kusov oviec, do budúceho roku plánujú tento počet zvýšiť na tisíc.

❖ V rámci zveľaďovania družstva zrekonštruovali ďalšiu maštal' pre chov 560 kusov oviec v hodnote cca 215 tisíc €. Za ďalších 365 tis. € zakúpili dva nové traktory značky Johndeer. Poľnohospodári boli úspešní aj pri podaní projektu na vytvorenie podmienok pre agroturistiku v hodnote takmer jeden milión eur. S polovičnou finančnou spoluúčasťou družstva by sa v rámci projektu mali do konca roku 2014 vybudovať ubytovacie kapacity, koniareň, bowlingová hala, posilňovňa, sauny a biliardové centrum.

❖ Nepriaznivé májové počasie našim poľnohospodárom našťastie nenarobilo veľké škody. Podľa slov predsedu museli len oddialiť výsadbu ďatelinotrávnej miešanky na Hovalde a kukurično-ovsenej miešanky na Huncajfe. Poľnohospodári nepredpokladajú ani zníženie úrody krmovín kvôli doterajším výkyvom počasia.

❖ Napriek mnohým výzvam a kampaniam za zodpovedné správanie sa voči životnému prostrediu (aj v našich novinách) sa stále nájdu medzi nami takí, čo tieto výzvy buď ignorujú alebo snád' z nevedomosti vykonávajú činnosti, ktorými škodia ľuďom i prírode. Najviac sťažností sme za posledné dni zaznamenali na vypúšťanie močovky na Tatranskej ulici, pálenie trávy tiež v týchto miestach a pálenie plastových fliaš pri Birtovej chate. Okrem toho, že vinníci svojim konaním obťažujú ostatných spoluobčanov, dopúšťajú sa porušenia VZN o životnom prostredí (jeho znenie si môžete prečítať na str. 12), za čo im hrozí pokuta. Starosta obce k tejto problematike uviedol, že prípadmi sa bude zaoberať príslušná komisia a budú postupovať v zmysle platných predpisov.

Štátna - ale aj napriek tomu NAŠA

Važecká jaskyňa je jedným z najatraktívnejších turistických objektov v našej obci. I pre nás, Važčanov, je akýmsi symbolom, bez ktorého si svoju podtatranskú dedinku nevieme ani predstaviť. Sú ľudia, ktorí poznajú každučké jej zákutie, ale určite sa nájdu aj takí, ktorých noha do jej útroch nikdy nevškročila. Pre niektorých je kúskom ich života, lebo tam pracovali napríklad ako sprievodcovia, iní možno len bez akéhokoľvek zachvenia duše denne prechádzajú okolo. Ale jedno máme všetci spoločné – aj keď zo zákonnej definície je to majetok štátu – predsa je NAŠA. Važecká.

● František Havránek (uprostred) a jeho zrealizovaný nápad...

Foto: archív B. Šteučekovej

O tom, že osud jaskyne nám nie je celkom ľahostajný svedčí aj fakt, že viaceri z vás sa zaujímajú o to, či sa k Važeckej jaskyni niekedy vráti obrovský nadpis, ktorý kedysi ozvlášťoval jej bezprostredné okolie. Nuž, oslovili sme kompetentných a opýtali sa za vás. A nielen to. Oprášili sme aj zopár spomienok z minulosti, ktoré odkryli pár zaujímavých detailov.

Meganadpis – ako by sme ho dnes mohli moderne nazvať – dal zhotoviť František Havránek, rodák z Čelechovic na Hané, umelec a nadšený geológ a speleológ, ktorý veľkú časť svojho života zasvätil práve Važeckej jaskyni (článok o ňom nájdete vo Važeckých novinách, č. 1 z roku 2010, pozn. red.). Po vedeckej stránke bol pri jej objavení, i keď oficiálne dokumenty uvádzajú ako objaviteľa len študenta Ondreja Húsku. František Havránek však vo svojom nadšení zašiel až tak ďaleko, že si jaskyňu prenajal od urbáru na 35 rokov, z vlastných finančných zdrojov ju upravil a už v roku 1928 tu sám

sprevádzal prvých návštevníkov len pri svetle petrolejových a karbidových lúčok. Pri jaskyni zriadil aj Tatraneum – akýsi maxiherbár, kde vystavoval ukážky kveteny našich veľhôr. Vo svojom dome na Harte dokonca prevádzkoval Tatranské jaskyniarske múzeum. F. Havránek veľmi dobre vedel, ako sa pod Tatrami podporuje turizmus. Dokonca na vyradenom vojenskom dvojplášniku organizoval vyhlídkové lety z letiska na Hniliskách. A vedel aj to, že každý turisticky zaujímavý objekt – a tým Važecká jaskyňa nesporne je – potrebuje v prvom rade poriadnu reklamu. A tak sa zrodili obrovské písmená. Slovenská alternatíva slávneho Hollywoodu, ako to neskôr napadlo mnohým turistom. Originálne označenie a nevšedný pútač, ktorý bolo vidieť naozaj z diaľky. A v konečnom dôsledku aj pomerne lacný. Veď drevené písmená, spredu oplechované, stačilo čas od času pretrieť bielou farbou...

Na písmená si veľmi dobre pamätá i Mária Šípková, ktorá 16 rokov praco-

vala ako správkyňa Važeckej jaskyne. „Pôvodne bol nadpis priamo na skale nad jaskynným vchodom. Bola to naozaj výborná reklama, zďaleka to bolo vidieť, či z vlaku, či z autobusu. Dokonca ešte predtým, o niečo vyššie nad jaskynným vchodom bolo umiestnené aj veľké písmeno omega, čiže symbol jaskyne, a ten aj v noci svietil. Turistom sa to veľmi páčilo, uľahčovalo im to orientáciu. Tiež sa tam hore chodili fotiť a rodiny s deťmi si často na tej malej čistinke, ktorá tam vtedy bola, posedeli a hrali sa. Krátko potom, ako som nastúpila na miesto správkyne, dali nápis premiestniť zo skaly nad vchodom za pokladňu. Myslím si, že to nebolo veľmi šťastné riešenie, lebo už to nebolo také viditeľné. Ale aj tak to bola najlepšia reklama. Teraz mi je ľúto, že písmená tam už nie sú a tiež to, že pán Havránek, ktorý bol veľmi vzácny človek, a mal obrovskú zásluhu na propagácii Važca, je taký nedocenený. Investoval do jaskyne veľa času, námahy i peňazí a keď mu ju štát zobral, nedostal ani korunu. A čo je tiež smutné, v jaskyni nie je žiaden objekt, ktorý by bol po ňom pomenovaný,“ uzatvorila svoje rozprávanie Mária Šípková. Dvojmetrové písmená, ktoré spolu tvorili nápis dlhý zhruba 15 metrov zmizli od Važeckej jaskyne v roku 2001, keď sa tam začali budovať moderné sociálne zariadenia. Terajší správca jaskyne Milan Orfánus je tiež naklonený myšlienke vrátiť nadpis do areálu. „Pôvodné písmená boli dosť staré, takže pri demontáži sa zničili. Pôvodne sa síce hovorilo, že sa dajú urobiť nové a umiestnia sa o kúsok ďalej, aby ich nezakrývali budovy. Ale nakoniec sa tak nestalo. Písmená sa páčili nielen nám, ale samozrejme, aj turistom. Dokonca sa mnohí, čo tu už niekedy boli, pýtajú, kde sú písmená a či ich obnoví-

me,“ povedal M. Orfánus. Definitívne slovo má v prípade akýchkoľvek otázok týkajúcich sa Važeckej jaskyne Správa slovenských jaskýň so sídlom v Liptovskom Mikuláši. Na naše otázky sme dostali stanovisko od vedúcej prevádzky jaskýň a obchodnej činnosti Lubice Nuzdikovej: „Organizácia neuvažuje v súčasnosti o výrobe a umiestnení nového nadpisu nad jaskyňou, vzhľadom k tomu, že nadpis „Važecká jaskyňa“, je už umiestnený na prevádzkovej budove pri jaskyni. Nevylučujeme, že v budúcnosti sa touto témou budeme zaoberať, ale v momentálnej zložitej finančnej situácii to nie je možné.“

Kompetentných sme požiadali aj o stanovisko k možnosti pomenovania jaskynných objektov alebo priestorov po F. Havránkovi. „Z histórie vyplýva, že do priestorov jaskyne prenikol rodák z Važca Ondrej Húska, ktorý je považovaný za objaviteľa jaskyne. Akademický maliar František Havránek sa nemalou mierou podieľal na sprístupňovacích prácach, úprave podzemných priestorov a provizórnom sprístupnení jaskyne spolu s ostatnými členmi Speleogického klubu a jeho meno je uvádzané v každej dostupnej literatúre týkajúcej sa Važeckej jaskyne. Pri sprevádzaní návštevníkov je spomenutý aj v sprievodnom slove. Do povedomia širokej verejnosti sa dostáva prostredníctvom propagačných a predajných materiálov, kde sa meno F. Havránka nachádza. Názvoslovie jaskynných priestorov je určené historicky objaviteľmi a dotvorené nasledovníkmi objaviteľov, prípadne prevádzkovateľmi. Názvoslovím sa zaoberali a zaoberajú historici a rôzne komisie, takže premenovať, prípadne pomenovať časti jaskyne nie je také jednoduché,“ dodala E. Nuzdiková. (mm)

● Súčasné označenie Važeckej jaskyne.

Foto: (mm)

V skratke...

❖ Družstvo pokračuje vo výkupe DPL. V tejto súvislosti sa v obci vyskytli negatívne názory na oneskorené vyplácanie zo strany PD. Vedenie družstva argumentuje, že pri prevode DPL sú potrebné výpisy zo strediska cenných papierov a príslušnej banky, pričom rýchlosť ich získania PD nevie ovplyvniť. Vyplácanie odkupnej ceny za DPL občanom závisí podľa slov predsedu aj od prísunu financií za predaj poľnohospodárskych výrobkov, takže pripustil, že môže dôjsť k oneskoreniu výplaty, ale zároveň poznamenal, že do konca roka družstvo určite všetky svoje záväzky splní.

❖ Presný termín začatia výstavby kanalizácie v obci stále nie je určený. Podľa informácií z Liptovskej vodárenskej spoločnosti sa s výstavbou určite začne toto leto, pretože verejné obstarávanie je ukončené a momentálne sa čaká už len na podpis zápisnice. Podľa riaditeľa LVS Martina Hlaváča prípravné práce postupujú podľa harmonogramu a nie je predpoklad ďalšieho odďaľovania.

❖ Júnových volieb do Národnej rady Slovenskej republiky sa vo Važci zúčastnilo 885 z celkového počtu 1896 zapísaných voličov, čo predstavuje percento účasti 46,67 %. Najviac hlasov v našej obci získala strana SMER – sociálna demokracia – 478, ďalej Slovenská národná strana – 103 hlasov, Sloboda a Solidarita – 65 hlasov, SDKÚ-DS – 59 hlasov, LS – HZDS – 44 hlasov, KDH – 41 hlasov, Ľudová strana Naše Slovensko – 24 hlasov, SĎE – 20 hlasov, KSS – 10 hlasov, Únia – Strana pre Slovensko – 6 hlasov, MOST – HÍD – 5 hlasov, Paliho Kapurková, veselá politická strana – 3 hlasy, Európska demokratická strana – 2 hlasy, Nová demokracia – 2 hlasy, Združenie robotníkov Slovenska – 2 hlasy, Strana rómskej koalície – SRK – 1 hlas, Strana maďarskej koalície – Magyar Koalíció – 0 hlasov, AZEN – Aliancia za Európu národov – 0 hlasov.

❖ Predseda Národnej rady Slovenskej republiky v súlade so zákonom o voľbách do orgánov samosprávy určil deň konania volieb do obecných (mestských) zastupiteľstiev a volieb starostov (primátorov) obcí na sobotu 27. novembra 2010. O svojom rozhodnutí informoval 19. mája 2010 účastníkov 20. snemu Združenia miest a obcí Slovenska.

Čriepky z dávnej histórie

730 rokov je pre človeka príliš dlhá doba. Vystrieda sa niekoľko generácií a v prúde plynúceho času sa postupne strácajú spomienky. To, čo naši prastarí rodičia poznali od svojich predkov, sme my dávno zabudli. Vlastne, mnohé sme ani nikdy nepoznali. Zostávajú len fragmenty, útržky zo života našich predkov a bezmenné predmety, ktoré často ani nedokážeme správne identifikovať. V múzeách tíško odpočívajú veci, ktoré mnoho pamätajú. Keby len vedeli rozprávať... Nevedia. My, našťastie, áno. Našťastie preto, že keď budeme poznať naše dejiny, môžeme o nich podať svedectvo ďalším. Lebo len vtedy sme niekto, ak máme svoju históriu. A my ju máme. Dlhú, bohatú a zaujímavú...

V staršej slovenskej historiografii sa dlho tradoval názor, že územie severného Slovenska, predovšetkým územie pod Tatrami, bolo skoro až do 13. storočia neobývané. Odôvodňovalo sa to nevhodnými prírodnými podmienkami, ktoré neposkytovali vhodné prostredie na hospodársku činnosť. Výsledky archeologických výskumov však dokazujú, že podtatranská oblasť bola už od praveku stále osídlená a hospodársky využívaná. (Najstaršie sú nálezy z Gánoviec pri Poprade, 29 km od Važca, kde boli objavené pozostatky neandertálskeho človeka.) Pre Važec a jeho okolie, pre poznanie dávneveku, má význam aj nález pravekého bronzového noža. Vzácný bronzový nôž našiel Ján Ilavský-Gábrík v roku 1977 pri kľovaní starej vrby, a to v strede obce pri svojom dome, na východnom brehu potoka Mlynična voda vo vzdialenosti asi 20 m od ústia tohto potoka do Bieleho Váhu. Vedecké zhodnotenie

● Starý Važec pred rokom 1931.

Foto: archív OcÚ

nálezu podčiarkuje jeho výnimočnosť, dôležitosť pre celú podtatranskú oblasť, pretože pochádza z priestoru i doby prameňmi málo dokumentovanej. Podľa formálnych znakov patrí nôž do doby bronzovej – do 10. resp. 9. storočia pred n.l.

Kontinuitu rozvoja osídlenia vo východnej časti Liptova možno presne sledovať až od 13. storočia, keď začínajú svedčiť písomné pramene. Po verejnej ceste zo Spiša do Liptova však už pred 13. storočím pulzoval relatívne čulý život. Pozdĺž tejto cesty rozvíjalo sa osídľovanie spojené s lovom zveri, pastierstvom a roľníctvom.

Podľa málo hodnoverných zápisov spišského biskupstva údajne od roku 1222 mala existovať spoločná farnosť Štrby a Važca, keď aj (cirkevná) kronika rím.-kat. farského úradu v Štrbe zaznamenáva, že najstaršia časť terajšieho rím.-kat. kostola vo Važci bola postavená ešte v roku 1153. Ide o údaj zapísaný pri kanonickej vizitácii v roku 1752. Podľa doc. Petera Ratkoša zdá sa hodnovernejšie datovanie vzniku tohto kostola na prelome 13. a 14. storočia. Hodnovernejšie preto, že kráľ Belo IV.

si želal, aby postavený kostolík bol zasvätený sv. Eustachovi – patrónovi poľovníctva. Napriek kráľovej vôli bol važecký kostolík zasvätený pustovníkovi Antonovi. Z toho možno usudzovať, že pri určovaní miestneho patrocínia sa presadil dávno udomácnený a výrazný kult širšieho dosahu, pretože tomuto patrónovi boli zasvätené aj ďalšie kostoly na Spiši. Závažnosť tejto tradície podčiarkuje to, že vyobrazenie pustovníka mala obec Važec v obecnom znaku až do konca 19. storočia.

Sú názory, ktoré prikladajú pustovníkam významné kultúrno-spoločenské poslanie. K takým by mala podľa niektorých dedukcií patriť lokalita „Pod Mníchom – Majdrova“ južne od Važca, či „Šoldovo“ východne od Važca. Podľa niektorých názorov bol v Šoldove benediktínsky kláštor založený ešte pred tatárskym vpádom (cca 1222). Chýbajú však spoľahlivé pramene, ktoré by to potvrdili. Voľnejšie ako spomínané dedukcie si letí ľudová povesť, ktorá sa opiera o ústnu tradíciu. Miestne povesti o Šoldove hovoria, že išlo o starobylú osadu s vodným mlynom na Bielom Váhu (Horevahy na Mašurkovej lúke) a že jej obyvatelia, Šoldovania, sa po akejsi pohrome (asi tatárskej) rozprchli do hôr. Niektorí ušli tajnou jaskynnou chodbou k pustovníkom „Pod Mních“ a ďalej na Zamčisko. Povest' ďalej dokladá, že Šoldovania sa potom usadili vo Važci a v susednej Štrbe. Preukaznejšie ako povesti sú archeologické nálezy. Podľa výskumov na mieste Šoldova stála osada z raného stredoveku s niekoľkými obydliami, kostolíkom a cintorínom, ktorá bola opevnená priekopou, valom a palisádou. Lokalita bola násilne zničená. Priekopy naplnené troskami a hrbou drevených úlom-

kov, ľudských kostier a obhorených drieb svedčili o boji a pohrome, čo súhlasí s ľudovou povestou o zničenej osade. Pri kostrách sa našli mince, ktoré presnejšie určili aspoň čas skončených dejín Soldova. (jedny z rokov 1342 až 1382 a druhé používané v rokoch 1386 až 1434).

Pomenovanie Važec sa prvý raz uvádza v písomných prameňoch v 60. rokoch 13. storočia. Jeho písomné formy majú niekoľko obmien – Wasuch, Wasech, Vasych, Vanych. Prvý raz sa slovo Važec v písomnostiach vyskytuje ako názov, pomenovanie rieky Váh, presnejšie na označenie Bieleho Váhu. Len neskôr sa toto slovo uvádza ako

ložené roku 1280. A niektoré historické údaje založenie určujú tesne po tomto dátume. Teda založenie obce Važec môžeme približne určiť ako vyvinutú obec pred rok 1286 a vznik obce do roku 1280. Šľachtic Bohumír zaľudnenie obcí Štrby a Važca vykonával prostredníctvom šoltýsov (lokátorov), ktorým priznával – a tým čiastočne aj obciam – výsady.

Obyvateľom šoltýskych obcí sa poskytovala napríklad dedičná držba pôdy, dedenie majetku, sloboda rybolovu a poľovačky, voľné využívanie lesa, oslobodenie od robotovania, namiesto ktorého nastupuje platenie finančnej a nízkej naturálnej renty.

Obyvatelia Važca sa zaoberali pastierstvom, kľčovaním lesov, drevo-výrobou (výroba šindľov, dreveného riadu), roľníctvom, baníctvom, povozníctvom, plátenníctvom, spracovaním vlny, kožušníctvom a zberom húb – lanýžov. V poľnohospodárskej činnosti prevládalo pestovanie ovsa, jačmeňa, kapusty a červenej repy, neskôr zemiakov a pšenice. Okrem toho boli Važčania zdatnými pltníkmi. Povozníctvo i pltníctvo od roku 1871 nahradila železničná doprava a Važčania sa tejto zmene rýchlo prispôsobili.

Na vývoj obyvateľstva mali neblahý vplyv epidémie, cholera, neúroda. Kritické boli najmä roky 1831, 1847 a 1849. Hlad donútil ľudí, aby namiesto múky používali zomletú stromovú kôru a zo žihľavy si varili polievky. Školské vyučovanie prebiehalo v rímskokatolíckej škole (postavená v roku 1795) a evanjelici si školu postavili v roku 1787. Vyučovalo sa predovšetkým v zimných mesiacoch od novembra do mája a do školy chodili deti od 6 do 12 rokov. Najvýraznejším zásahom do života obce bola výstavba Košicko-bohumínskej železnice, ktorá poznačila Važec do dnešných čias ako železničiaru obec. Po výstavbe železnice sa začína intenzívny záujem o Vysoké Tatry a ich sprístupňovanie pre organizovanú turistiku. Začínajú sa stavať turistické chodníky, z ktorých mnohé vybudovali ruky Važčanov.

(informácie z publikácií: *Važec*, Michal Hyben a kol., 1981, *Važec – Dúchanie do našej pahreby*, M. Hyben, 2000)

Niekoľko míľnikov novodobej histórie obce:

- 1871 – december – otvorenie železničnej trate Žilina – Poprad. Začiatok železničiarkej tradície v obci.
- 1884 – august – národný výstup na Kriváň organizoval važecký ev. farár. A. Okály.
- 1920 – založenie Folklórnej –krojovanej skupiny.
- 1922 – založenie športového klubu ŠK Jánošík Važec. Objavenie Važeckej jaskyne.
- 1923 – príchod majstra J. Hálu do Važca.
- 1931 – júl – požiar Važca.
- 1960 – založenie Jednotného roľníckeho družstva
- 1966 – otvorenie novej kinosály a obradnej miestnosti pri MNV
- 1998 – otvorenie diaľničného úseku D1 Hybe – Važec

pomenovanie osady a trvá od začiatku v úplne nezmenenej forme dodnes. To je zároveň aj jeden variant názoru na vznik mena obce – od pomenovania rieky Váh. Druhý, menej pravdepodobný variant je od slova vážiť, východne od obce Važec sa menia povodia riek a cesta medzi Spišom a Liptovom sa váži, zvažuje do Liptovskej kotliny. Prvá doteraz dokázaná písomná správa o pomenovaní obce súvisí s vyhotovením kráľovských listín, s kráľovskými privilégiami a donáciami na oblasť od Bielanskeho potoka na východ po Spiš. V roku 1267 kráľ Belo IV. v donácii komesovi Bohumírovi spomína prvý raz Važec. Podľa tejto listiny Bohumír dostal kus lesa, ktorý sa rozprestieral od Bielanskeho potoka na východ po spišské hranice s tým, aby „osadil nové dediny“.

Donačná listina uvádza, že v týchto miestach sa nachádzalo Turie pole (Turapola, Turapula), lúka Východná (Vihadna) a potok Važec (Wasuch, Wasech, Vanych). To je priestor, na ktorom vznikli obce Východná, Važec, Štrba a Vyšná Šuňava. Niektorí historici uvádzajú, že Východná a Važec boli ako osady založené hneď po roku 1269 a ďalší zasa to, že Štrba a Važec boli za-

Bohumírovi potomkovia postupne tieto výsady okliešťovali, obyvatelov Važca a Štrby pripútavali k pôde, uvažovali na nich poddanské povinnosti rovnako ako na obyvatelov obcí horného Liptova, ktoré boli od začiatku v poddanskom vzťahu. Definitívne šoltýske a iné výsady všeobecne v mocnárstve a takisto vo Važci zrušila Mária Terézia vydaním tereziánskeho urbára v roku 1767 (vo Važci bol vydaný urbár roku 1771). V priebehu ďalších storočí nastupuje postupne znevoľňovanie všetkých osadníkov horného Liptova liptovskými feudálmi a úporný boj poddaných proti pánom.

Na prelome 16. a 17. storočia – keď myšlienky reformácie zasiahli takmer celé Slovensko – sa i takmer celá obec Važec pridala k protestantizmu. Evanjelici postavili kostol v roku 1783. Zaujímavé je, že Važec i Štrba politicky patrili do Liptova, ale cirkevne do roku 1776 pod správu Spišského prepošstva.

Osemnásť storočie sa vyznačovalo stabilizáciou feudálnych vzťahov, upevňovaním svetskej i cirkevnej moci. Do 19. storočia značne stúpol počet obyvateľov dediny. Kým napríklad v roku 1784 ich bolo 1489, v roku 1978 mal Važec 2996 obyvateľov.

Galéria Jana Hálu opäť otvorená

Miestna Galéria Jana Hálu je po piatich rokoch opäť pripravená vítať vo svojich priestoroch umeniachti- vých návštevníkov. Po krádeži troch desiatok originálnych diel J. Hálu (6. 5. 2005) zostali jej brány zatvorené a len príležitostne sa tu uskutočnili dve výstavy (Martin Martinček – fotografický dokument, Alojz Štrobl – historické fotografie). Od júna tohto roku v Galérii J. Hálu opäť funguje sezónna expozícia. Stalo sa tak vďaka iniciatíve obce opäť oživiť miestnu galériu a ochotnej spolupráci správcu objektu – Liptovskej galérie Petra Michala Bohúňa v Liptovskom Mikuláši.

Pôvodným zámerom obce bolo získať dotáciu z VÚC na zabezpečenie digitálnych reprodukcí Hálových obrazov. Zákon však neumožňuje v galériách vystavovať neoriginálne diela, takže v spolupráci s Liptovskou galériou našli iné riešenie. „Naša galéria zo zákona pracuje len s predmetmi kultúrnej hodnoty, čo sú originálne umelecké diela. Urobiť výstavu na báze plagátov považujeme za neprijateľnú aj z hľadiska budovania hodnoty galérie. Sme však naklonení myšlienke znovuoživenia galérie vo Važci, avšak len za podmienky, že obec sa bude na jej prevádzke finančne podieľať,“ uviedla na stretnutí s poslancami riaditeľka Liptovskej galérie Zuzana Gažíková.

Podľa jej slov bola prevádzka Galérie J. Hálu, aj za čias, keď v nej boli vystavené originálne Hálove diela, stratová. Náklady na jej fungovanie predstavovali v tom čase zhruba 80 tisíc korún ročne a príjmy zo vstupného boli pri návštevnosti 500 ľudí za sezónu zanedbateľné.

Obecné zastupiteľstvo prijalo návrh Z. Gažíkovej a podľa zmluvy sa obec bude podieľať na prevádzko-

Ilustračné foto: (mm)

vaní galérie päťdesiatimi percentami z celkových skutočných nákladov. Tie zahŕňajú elektrickú energiu, plyn, vodné a stočné, revízie, kontroly, bežné opravy a údržbu i mzdové náklady na pracovníka zabezpečujúceho sprístupnenie objektov pre verejnosť. Zároveň sa zmluvné strany dohodli, že po skončení sezóny si rozdelia príjem zo vstupného rovnakým dielom.

Pre túto sezónu zostavila Liptovská galéria výstavu z ilustrácií Jana Hálu, ktoré má ešte v zbierkovom fonde. Podľa pravidiel manipulácie s umeleckými dielami však tieto nemôžu byť dlhodo- bo vystavované, pretože sú na papieri a kvôli zachovaniu ich kvality sa musia po sezóne odložiť na 5 rokov do depozitu. Budúcu sezónu by sme sa teda mohli tešiť na ďalšiu novú výstavu.

Súčasne sa obec s Liptovskou galériou dohodla na využívaní priestorov suterénu galérie na prevádzku Obecného múzea a umiestnenie etnografickej expozície vo Važeckej drevenici. Keďže oba objekty patria Žilinskému samosprávnemu kraju, obec ich bude môcť využívať za symbolický nájom po 1 € ročne.

Spokojnosť so znovuoživením galérie vyjadril aj starosta obce Rastislav Profant: „Myslím si, že sa nám podarila dobrá vec a že čiastka, ktorou sa obec bude podieľať na fungovaní galérie, ktorá bola kedysi našou pýchou, je dobre investovaná. Máme tu aj drevenicu, obecné múzeum, takže návštevníkom môžeme ponúknuť kompaktný celok

o živote našich predkov.“ V budúcnosti by Galéria J. Hálu mohla podľa Z. Gažíkovej prejsť úplnou rekonštrukciou. Liptovská galéria už pred dvoma rokmi pripravila projekt v hodnote 23 mil. korún, ktorý zahŕňal jej prestavbu na modernú galériu s možnosťou strednodobých pobytov umelcov, ktorí by tu zároveň v novovybudovaných ateliéroch aj tvorili. O financie sa chceli uchádzať v rámci regionálneho operačného programu. Nesplňali však požadované kritériá. „Podľa pravidiel pridelovanie financií záviselo od návštevnosti objektu. Na rekonštrukciu Liptovskej galérie Petra Michala Bohúňa sme mohli žiadať maximálne 7 miliónov korún, a to je tretia najnavštevovanejšia galéria na Slovensku. Projekt na važeckú galériu sa preto nepodal. Požiadali sme aj o financie v rámci slovensko – poľskej spolupráce, ale naša žiadosť bola zamietnutá, napriek akčnému plánu priorít Žilinského samosprávneho kraja, kde bola zahrnutá aj Galéria J. Hálu. Napriek tomu budeme v snahe o získanie financií pokračovať. Pre nás je to do istej miery aj prestížna záležitosť, lebo ak by sa nám to podarilo, boli by sme jedinou galériou, ktorá má vlastné ateliéry,“ dodala Z. Gažíková.

Záujemcovia si expozíciu v Galérii Jana Hálu vo Važci môžu pozrieť počas letnej sezóny do 30. 9. 2010, a to v utorok a stredu od 10:00 do 13:00 a vo štvrtok, piatok a sobotu od 13:00 do 16:00 hod. Lektorskú službu zabezpečuje Margita Hybenová. (mm)

Zrušenie pohotovosti

Žilinský samosprávny kraj oznamuje občanom, že od 1. 7. 2010 dochádza k zmene miesta výkonu lekárskej služby pre dospelých, t. j. pohotovosť pre dospelých. Lekárska služba pre dospelých sa z Liptovského Hrádku presúva do Liptovského Mikuláša na Jilemnického ul. č. 22.

Výstava s prívlastkom úchvatná

Naozaj len v superlatívoch sa dá hovoriť o poľovníckej výstave, ktorú pri príležitosti svojho životného jubilea – šesťdesiatich rokov – pripravil poľovný hospodár PZ Kriváň Važec Milan Bartko. Telocvičňa základnej školy sa na dva týždne stala výstavnou halou pre vyše 250 nádherných trofejí a mnoho umeleckých diel s poľovníckou tematikou a nespočetné množstvo jeleních zhodov. Jubilant ju zostavil z vlastných zaujímavých trofejí a vďaka ochote priateľov poľovníkov z domáceho i okolitých združení (Kriváň Važec, Východná - Grúň, Štrba, Šuňava, Liptovský Hrádok), ktorí tiež zapožičali ne jeden raritný kúsok. Slávnostné otvorenie výstavy sa uskutočnilo v sobotu, 22. mája, na súkromnej narodeninovej oslave. Jubilant si na nej okrem mnohých iných darov prevzal z rúk predsedu PD Važec Zoltána Strcuľu aj pamätnú medailu, ktorú mu za úspešnú činnosť v agrokomplexe Slovenskej republiky udelila Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora.

Vytvorenie tejto nádhornej výstavy bolo pre Milana Bartku nielen srdcovou záležitosťou, ale aj vecou chlupskej cti. „Bol to vlastne môj dávny sľub, ktorý som dal poľovníkom, že na svoju šesťdesiatku urobím takú výstavu, aká vo Važci ešte nebola. Takže som vlastne nemal na výber, či sa mi chcelo, či nie.

● Autor výstavy Milan Bartko a víťazná trofej – jelenie parohy po jeho ľavej strane.

● Milan Bartko je majiteľom úctyhodného množstva jeleních zhodov.

Bolo s tým naozaj veľa práce a nebolo to jednoduché, ale som rád, že to dobre dopadlo,” dodal M. Bartko.

Dominantou výstavy boli samozrejme desiatky jeleních parohov, ktoré v takom množstve pôsobili naozaj úchvatne. Nemenej pôsobivé boli i obrovské vence pospletané z jeleních zhodov, a pozornosť nejedného návštevníka upúťali i vypreparované trofeje – vlk, medveď, divá mačka, či rôzne druhy vtákov. Prijemným doplnkom výstavy boli i maľby s poľovníckou a lesnou tematikou, či umelecké a dekoračné predmety vytvorené z parožia alebo zubov.

Každý exponát mal priradené svoje číslo a návštevníci výstavy mali možnosť hlasovať za najzaujímavejší kúsok. Najviac hlasov dostali jelenie parohy (s číslom 3, hlasov 1217), pomyselnú druhú priečku obsadil vlk (1211 hlasov) a tretí skončil medveď (1166 hlasov). Na ďalších dvoch miestach skončili parohy s č. 2 a č. 5, ďalej v poradí medvedia koža, diviacia koža, divá mačka, daniel a prvú desiatku uzavrela ruža z parohov.

Krásu výstavy ťažko zachytiť slovami. V tomto prípade určite platí staré známe: „radšej raz vidieť ako stokrát počuť“. O tom, že dojmy, ktoré v návštevníkoch

zanechala, boli naozaj silné, svedčia i záznamy z návštevnjej knihy. Doc. Dr. Ján Lučanský, CSc., zhodnotil výstavu slovami: „Prežil som veľa rokov vo Važci, ale nikdy som nemal príležitosť vidieť takú úžasnú výstavu trofejí. Som nadšený z výsledkov umu a šikovnosti poľovníkov pri regulácii zveri a aj jej ochrane.“ Medzi ďalšími slovami vďaka a chvály zarezovali aj tieto: „Už jsem viděl lecos, ale tady se člověku zastaví srdce.“ Aj v ďalších príspevkoch sa opakovali slová jedinečná, neopakovateľná, nádherná, úžasná, svedčiaca o veľkosti poľovného ducha Milana Bartku. Zostáva len veriť, že aj keď bola naozaj jedinečná, nezostane jedinou... Text a snímky: (mm)

● Vlk obsadil v súťaži o NAJ trofej druhú miesto.

Čarovná noc má svoju moc...

Škôlkari pri príležitosti Dňa detí zažili v škôlke „Čarovnú noc“ - podujatie, ktoré sa v našej materskej škole stalo už tradíciou. Tohtoročnou témou bolo cestovanie po Slovensku. Učiteľky pripravili pre deti na školskom dvore niekoľko stanovišť, kde deti súťažili a plnili rôzne úlohy (na snímke vpravo). Večer na deti čakalo občerstvenie a diskotéka a, samozrejme, celú noc strávili vo svojich postieľkach v škôlke.

Predškôláci sa zúčastnili v Liptovskom Mikuláši prehliadky divadelných vystúpení s názvom Potvorka. Naše deti vystúpili s divadielkom Čarovné slová. Medzi ďalšie zaujímavé aktivity, ktoré deti v škôlke pravidelne absolvujú patrí návšteva miestneho Múzea ľudových tradícií pána Kováča, beseda s policajtkou s podtitulom „Správaj sa normálne“ a ukážka poskytovania prvej pomoci v réžii Červeného kríža (na snímke dole).

Športové hry

Dňa 26. júna pripravila obec v spolupráci so základnou školou ďalší ročník letnej obecnej olympiády. V areáli základnej školy sa stretlo niekoľko desiatok športových detí a zopár dospelých, aby si zmerali sily v tradičných disciplínach – šprint, vytrvalostný beh, hod kriketovou loptičkou a granátom, streľba zo vzduchovky, futbal. Pre najmenších boli pripravené hravé disciplíny pod taktovkou učiteľiek z materskej školy. (red)

Ako volili urbárnici?

Súčasťou výročnej členskej schôdze miestneho poľnohospodárskeho družstva a XXI. valného zhromaždenia Urbáru – pozemkového spoločenstva Važec boli i voľby do orgánov spomínaných organizácií.

URBÁR – POZEMKOVÉ SPOLOČENSTVO VAŽEC

Podľa zápisnice volebnej komisie z volieb do orgánov urbáru voľby mali takéto výsledky:

Počet všetkých hlasov platných pre hlasovanie je 27 303.

Kandidáti na predsedu	počet hlasov	%	výsledok
• Ing. Daniel Šeďo, Važec 816	16 181	59,26	zvolený
• Milan Šingliar, Važec 936	5 443	19,93	nezvolený
Členovia výboru			
• Milan Bartko, Važec 126	8 113	29,71	nezvolený
• Ján Ferianc, Važec 902	14 442	52,89	zvolený
• Ján Ferianček, Važec 379	8 847	32,40	nezvolený
• Milan Ilavský, Važec 96	9 429	34,53	nezvolený
• Mária Jakubčiaková, Važec 828	17 211	63,03	zvolená
• JUDr. Lubomír Lištiak, Važec 9	15 964	58,46	zvolený
• Ing. Milan Lištiak, Važec 324	10 611	38,86	nezvolený
• Dušan Šefčík, Važec 787	14 743	53,99	zvolený
• Ing. Ján Šingliar, Važec 451	18 050	66,10	zvolený

Predsedu dozornej rady

- Jaroslav Bednár, Važec 319 - po 1. kole sa vzdal (4 622 hlasov v 1. kole)
- Vladimír Lištiak, Važec 5 15 872 58,13 zvolený

Členovia dozornej rady

- Ján Goč, Važec 486 16 477 60,34 zvolený
- Anna Križanová, Važec 436 15 218 55,73 zvolená
- Vladimír Lehotský, Važec 128 12 800 46,88 nezvolený

Volebná komisia pracovala v zložení: Ján Profant, Važec 736 (predseda), členovia – Anna Jakubčiaková, Važec 61, Dana Mišovie, Važec 841, Darina Paľková, Važec 750, Jaroslav Ilavský, Važec 314, Elena Vajdová, Važec 24, Ing. Ivan Ferianc, Lipt. Mikuláš, Oľga Húsková, Važec 26, Lubica Feriancová, Važec 938, Ing. Elena Jelenová, Važec 854, Michal Ilavský, Važec 120, Ing. Vladimír Ilavský, Važec 46.

Projektové vyučovanie podnietilo záujem o históriu obce

● Koncoročný školský výlet v rozprávkovom mestečku Habakuky.

Foto: archív ZŠ

Pri príležitosti 730. výročia prvej písomnej zmienky o obci venovali v škole jeden deň tzv. projektovému vyučovaniu. Namiesto klasických hodín deti pracovali na projektoch, ktorých témy úzko súviseli s obcou a jej históriou. Cieľom projektu bolo hlbšie zoznámenie sa s históriou obce, jej osobnosťami, tradíciami a zvyklosťami. Deti si rozdelili napríklad tieto témy: Jan Hála, Štefan Rysuľa, folklór, erb obce, nemecký cintorín, Važecká jaskyňa, vyhorenie Važca, chotáre, história obce, kroje. Na záver zo svojich prác urobili výstavu, ktorá zdobila vstupnú chodbu školy. Učitelia zhodnotili prácu žiakov ako kvalitnú, tematicky aj výtvarne.

V máji sa žiačky siedmej triedy Eva Šeďová, Veronika Mlynarčíková, Ann-Christin Franke a Kristína Bartková zúčastnili okresnej literárno-dramatickej súťaže v Kvačanoch s témou Jozef Cíger Hronský. Náplňou vedomostnej súťaže bolo vyplniť test a v časovom limite päť minút pripraviť divadielko. Naše dievčatá súťažili s rozprávkou Tri múdre kozliatka. V konečnom poradí skončili spomedzi 11 družstiev na peknom druhom mieste, pričom za víťazmi zaostali len o jeden bod.

Tohtoročný deň detí mal byť pre deti v základnej škole ozajstným prekvapením. Pedagógovia pozvali policajných psovodov s ukázkami práce, červený kríž s ukázkami prvej pomoci, miestnych hasičov a pripravili aj súťaže pre deti. Plány však zmarilo počasie a tak sa deti museli uspokojiť s náhradným programom. Mohli si však vo vnútorných priestoroch školy pozrieť aspoň ukážky výcviku policajných psov a zvyšný čas si vyplnili hraním spoločenských hier.

Koniec školského roka je pre deti zaujímavý aj absolvovaním výletu. Tohto roku sa mladšie deti a škôlkari boli pozrieť na Donovaloch, v rozprávkovom mestečku Habakuky, odkiaľ si odniesli naozaj nevšedné zážitky. Podobné dobrodružstvo zažili aj starší žiaci, ktorí sa na výlete do Banskej Štiavnice a Kremnice na chvíľu stali ozajstnými baníkmi a v bezpečnom výstroji si prezreli skutočnú banskú štôľňu. (red)

Ako volili družstevníci?

POLENOHOSPODÁRSKE DRUŽSTVO

Údaje zo záverečného protokolu o výsledku volieb do orgánov PD Važec:

Výsledky volieb:

Predseda PD	počet hlasov	%	poznámka
• Ing. Zoltán Strcuľa, Beňadiková 150	1 383	72,48	zvolený
Predstavenstvo PD			
• Eva Rysuľová, Važec 132	1 232	64,57	zvolená
• Ludmila Lištiaková, Važec 5	1 230	64,46	zvolená
• Štefánia Pafková, Važec 229	1 191	62,42	zvolená
• Iveta Ilavská, Važec 728	1 173	61,48	zvolená
• JUDr. Lubomír Lištiak, Važec 9	1 075	56,34	zvolený
• Ján Motko, Važec 543	1 036	54,29	zvolený
• Vladimír Greguška, Važec 638	977	51,20	zvolený
• Ján Ilavský, Važec 111	975	51,10	zvolený
• Anna Križanová, Važec 436	961	50,36	zvolená
• Dušan Michalko, Važec 767	959	50,26	zvolený
• Miroslav Ilavský, Važec 108	783	41,03	nezvolený
• Milan Zuštin, Važec 591	681	35,69	nezvolený
• Ján Križan, Važec 91	461	24,16	nezvolený
• Lubomír Levočky, Važec 108	199	10,43	nezvolený
Kontrolná komisia			
• Mária Jakubčíaková, Važec 828	1 173	61,48	zvolená
• Dušan Michalko, Važec 263	1 011	52,98	zvolený
• Mária Ilavská, Važec 323	975	51,10	zvolená
• Milan Bartko, Važec 126	800	30,48	nezvolený

Volbná komisia pracovala v zložení: Predseda – Dušan Šeďo, Važec 108, členovia – Mária Šajgalová, Važec 111, Jaroslav Ilavský, Važec 728, Vilma Rysuľová, Važec 356, Elena Vajdová, Važec 24, Darina Pafková, Važec 750, Vladimír Ivan, Važec 17.

Výpis zo Všeobecne záväzného nariadenia obce Važec o životnom prostredí a ochrane verejného poriadku

Za verejné priestranstvo sa považujú verejnosti prístupné pozemky v obci – najmä obecné komunikácie, chodníky a priestor okolo obecných komunikácií po hranicu vlastníckeho pozemku a ostatných nehnuteľností, priestor okolo dedinského potoka, mosty, športové ihriská.

Vlastníci a užívatelia nehnuteľností, ktoré hraničia s verejným priestranstvom alebo verejným chodníkom sú povinní pravidelne čistiť toto verejné priestranstvo či verejný chodník. Čistenie chodníkov a verejného priestranstva pred a okolo obchodných prevádzkových subjektov je povinnosťou zamestnancov a vlastníkov týchto subjektov.

Správou a údržbou miestnych komunikácií je poverený obecný podnik.

V záujme ochrany životného prostredia sa na verejných priestranstvách zakazuje:

- Odkladať a odhadzovať rôzne predmety a nepotrebné veci, obaly všetkých druhov, papier, fľaše, plechovky, ohorky z cigariet, popol,
- Vynášať alebo vymetať smeti a rôzne odpadky ako i vylievaf vodu na verejné priestranstvá,
- Jazdiť po verejnom priestranstve – zeleni akýmkoľvek dopravným prostriedkom, bicyklovať sa po chodníkoch pre peších, parkovať vozidlá mimo vyhradených parkovísk,
- Vychádzať na vozovku miestnej komunikácie s neočistenými kolesami motorových vozidiel, ktoré by mohli spôsobiť dopravnú nehodu, ak dôjde k znečisteniu miestnej komunikácie, je povinnosťou toho, kto komunikáciu znečistil, dať ju do pôvodného stavu,
- Na verejných priestranstvách a v blízkosti vodných tokov a zdrojov pitnej vody umývať a čistiť vozidlá akéhokoľvek druhu,
- Vylievaf alebo vypúšťať olej a pohonné hmoty alebo odhadzovať obaly mimo vyhradených miest.

Používanie verejných priestranstiev pri stavebných prácach

Pri stavbách, prestavbách, nadstavbách alebo opravách a ostatnej činnosti dbať na to, aby materiál nebol skladovaný na chodníkoch, uliciach a ostatných miestach verejných priestranstiev. V prípade nevyhnutných prác, ktoré vyžadujú zabratie verejného priestranstva, je potrebné požiadať o súhlas starostu obce prostredníctvom obecného úradu, ktorý určí podmienky a spôsob využitia dočasného zabratia a úpravy verejného priestranstva. Zakazuje sa akékoľvek rozkopávanie ulíc bez súhlasu starostu obce.

Domy, dvory, záhrady

Vlastníci domov a záhrad sú povinní starať sa o estetický vzhľad domov, nádvorí, plotov, záhrad a udržiavať ich v dobrom technickom stave. Budovy, ktoré bezprostredne hraničia s chodníkom musia byť opatrené odkvapovými žlabmi, zvodmi a lapačmi snehu. Kvetináče, akékoľvek iné ozdobné predmety umiestnené na vonkajších stranách domov musia byť upevnené tak, aby bolo vylúčené ich spadnutie. V prípade úrazu zavineného týmito nedopatreniami, regresné náhrady hradí majiteľ alebo užívateľ domu. Odvoz starých a nepotrebných vecí, materiálu z búracích a udržiavacích prác zabezpečuje vlastník nehnuteľnosti na svoje náklady.

Zakazuje sa vypúšťanie splaškov z domov, ako aj zo žump na verejné priestranstvá, do rigolov, potokov ako aj do podzemného trativodu, ktorým sa zhoršuje kvalita podzemných vôd.

Obchody a výklady

Obchodné a pohostinské miestnosti musia byť úhľadné a čisté. Výklady musia byť vždy vkusne upravené a vo večerných hodinách osvetlené. Firemné tabule musia byť čisté, čitateľné, v takom stave, aby nezhoršovali vzhľad budovy a ulice. Obchodné prevádzky sú povinné si zabezpečiť dostatok KUKA nádob na smeti a starať sa každý deň o čistotu obchodu a okolia odpadových nádob.

Odpady

Odvoz komunálneho odpadu zabezpečuje obec. Dvakrát do roka sa v obci umiestnia veľkoobjemové kontajnery. Odpad z opráv domov, búracích prác a podobne nie je dovolené ukladať do KUKA nádoby. Tento odpad si majiteľ odvezie na príslušnú skládku na vlastné náklady. Zakazuje sa akékoľvek vysýpanie komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu v okolí obce.

Parky, verejná zeleň

Právnické a fyzické osoby nesmú znečisťovať zeleň, vodu, ovzdušie svojim konaním alebo výrobou činnosťou. Okolia poľných ciest a ostatných častí poľnohospodársky využívaných pozemkov je povinný udržiavať vlastník, správca alebo užívateľ týchto pozemkov.

Zakazuje sa:

- Poškodzovať, trhať, lámať parkovú výsadbu, znečisťovať zelené pásy a ich príslušenstvá, šliapať po trávnikoch
- Poškodzovať, znečisťovať a premiestňovať lavice a iné zariadenia (koše apod.) na verejných priestranstvách,
- Poškodzovať zariadenia na ihriskách,
- Voziť sa na bicykloch a motorových vozidlách po zelených pásoch, poliach, holiach, pastvinách a lesoch s výnimkou miest na to určených,
- Vypúšťať hydinu a iné domáce zvieratá na verejné priestranstvá, púšťať voľne psy,
- Znečisťovať cesty olejom, hnojom a ostatnými substrátmi z priemyselnej a komunálnej činnosti,
- Mimo zastavanej časti obce rúbať stromy bez povolenia starostu obce.

Správu verejného osvetlenia vykonáva obecný podnik. Závady na osvetlení sa oznamujú obecnému úradu. Zakazuje sa poškodzovať verejné osvetlenie, osvetľovacie ramená, znečisťovať ich písaním, kreslením či lepením plagátov. Zakazuje sa poškodzovať cestné a turistické značky, cestné zrkadlá, autobusové zastávky.

Zakazuje sa akékoľvek poškodzovanie vodohospodárskych diel a zariadení, najmä:

- Hádzať akékoľvek predmety do voľných vodných tokov, znečisťovať korytá vodných tokov odpadovými látkami a vodami, domovým odpadom,
- Ťažiť zeminu a štrkopiesky pri mostoch a v korytách vodných tokov bez povolenia,
- Pásť a voľne vypúšťať domáce zvieratá na brehy,
- Porušovať vodné značky a zábradlia,
- Sadiť alebo rúbať stromy a porasty na brehoch bez povolenia.

Zakazuje sa poškodzovať zariadenia na verejnom vodovode, odoberať vodu z hydrantov na iné ako požiarné účely, zriaďovať domáci vodovod z verejného vodovodu bez povolenia.

(Dokončenie na vedľajšej strane)

Nočný pokoj

Nočný pokoj sa stanovuje v zimnom období od 1. októbra do 31. marca od 22:00 do 05:00 hod. a v letnom období od 1. apríla do 30. septembra od 23:00 do 05:00 hod.

● V jednej zo siláckych súťaží chlapi súperili s pneumatikou...

Tohtoročné leto mohli naše deti privítať naozaj zábavne. Aj počasie sa v poslednú nedeľu školského roku „pochlapilo“ a pripravilo výbornú kulisu pre popoludnie plné zábavy, ktoré sa uskutočnilo na Širokej ulici. Deti sa mohli dosýta vyblázniť na nafukovacom skákadle a trampolíne a pre najmenších bola pripravená zábavná šmykáčka do bazénika plného loptičiek. Deti si nenechali ujsť ani príležitosť povozit' sa na poníkoch, či dôkladne preskúmať družstevný traktor. Väčšie deti a aj mnohí dospelí si mohli vyskúšať pozemné bungee lano a zapojiť sa do rôznych zábavných súťaží, v ktorých si mohli overiť svoju silu a šikovnosť. Každý súťažiaci dostal sladkú odmenu. O obrovskej prekvapenie a zábavu sa postarali naši hasiči, ktorí deťom pripravili penovú „perinu“. Nechýbal ani zaujímavý program, v ktorom vystúpila Monika Olšovská a Julka Šintajová so svojimi šikovnými psíkmi. Štvornohí „umelci“ zožali úspech nielen temperamentným tancom, ale aj úžasnými „znalosťami“ matematiky. Podujatie sa mohlo uskutočniť vďaka štedrosti sponzorov: PD Važec, COOP Jednota, Daniel Šed'ò, Michaela Matejková, Peter Jacko. **ĎAKUJEME!** (red)

● Silu bungee lana sa pokúšali prekonať deti a dospelí.

Chov zvierat

Na území obce Važec je možné chovať a držať zvieratá, ak sú vytvorené vhodné podmienky pre ochranu zdravia zvierat, pre ochranu životného prostredia pred škodlivými vplyvmi živočíšnej výroby a pre zabezpečenie zdravotnej nezávadnosti a biologickej hodnoty živočíšnych produktov.

Pre účely VZN sa zvieratami rozumejú: úžitkové zvieratá (kone, rožný statok, ošípané, ovce, kozy), drobné zvieratá (hydina, zajace), včely, holuby, spevavé a ozdobné vtáky, psy a mačky.

Chovatelia zvierat sú povinní umiestniť hospodársku budovu v dostatočnej vzdialenosti od suseda a ulice a postarať sa o to, aby objekt na chov zvierat bol ľahko čistiteľný a napojený na vodotesnú žumpu. Hnoj z priestranstiev pre zvieratá treba denne odstraňovať. Hnoj sa musí ukladať do vybetónovanej jamy a kompostovať. Vybudované hnojisko musí byť najmenej 7 metrov od susedných obytných alebo rodinných domov. Úle na chov včiel a včelín musia byť od susedných nehnuteľností vzdialené na 4 metre a od verejných ciest na 10 metrov. O chove zvierat neuvedených v tomto nariadení po predbežnom návrhu orgánom hygienickej a veterinárnej služby rozhoduje obecná samospráva.

Porušenie ustanovenia VZN právnickou alebo fyzickou osobou oprávnenou na podnikanie sa postihuje pokutou do výšky 6 638 €. Občanovi možno za porušenie VZN uložiť pokutu vo výške 33 €, ak konanie nie je trestným činom.

● Zábava v hasičskej pene...

● Štvornohí chlपáci svojimi kúskami upúťali všetkých divákov.

Dobrovoľní hasiči dostali nové auto

Vozový park našich dobrovoľných hasičov sa v apríli rozrástol o ďalší stroj – konkrétne cisternovú automobilovú striekačku Tatra 815 (CAS 32). Stalo sa tak vďaka obnove vozových parkov v profesionálnych hasičských a záchranných zboroch, ktorou sa priebežne podľa potreby zabezpečuje dostatočná vybavenosť záchranných zložiek. V rámci tohto programu dostali nové auto aj profesionálni hasiči v Liptovskom Mikuláši, takže jedno zo starších používaných vozidiel mohli ponúknuť pre potreby dobrovoľných hasičov. Profesionáli oslovili DHZ Važec, ktorý ponuku prijal. „Nie je to síce úplne nové auto, ale pre nás je to výborná pomoc. Sme totiž najvzdialenejšou obcou okresu, takže sa v prvom rade musíme spoliehať sami na seba. V rámci programu bolo možné získať aj úplne nové vozidlo podobné Avii, ale bez cisterny, ale my sme radšej zvolili túto Tatra 815 aj vzhľadom na okolité členité terény. Spomínané nové malé autá dostali hasiči v Trnovci a Partizánskej Ľupči,“ uviedol veliteľ DHZ Važec Ľubomír Rysuľa, ktorý kľúče od „nového“ auta prevzal z rúk vtedajšieho ministra vnútra Róberta Kaliňáka.

Slávnostné odovzdanie vozidla sa uskutočnilo vo Važci na Námestí slobody 18. apríla za účasti starostu obce, zástupcov okresného hasičského zboru a VÚC. Sprievodný kultúrny program s deťmi pripravila Margita Hybenová.

Po oficiálnej časti si R. Kaliňák prezrel miestnu hasičskú zbrojnicu a vyjadril uznanie nad úspechmi našich dobrovoľných hasičov. V závere svojej návštevy minister stihol absolvovať aj krátku „fotopauzu“ nielen s hasičmi, ale aj občanmi. DHZ Važec má okrem nového auta vo svojom vozovom parku ešte cisternovú striekačku Tatra 148

a Aviu A 30 DVS 12. Nové auto zatiaľ, našťastie, v teréne zasahovať nemuselo, ale ešte na jar hasiči likvidovali tri lesné požiare na Dúbrave. Okrem práce v teréne sa hasiči venujú aj tréningom a súťažiam. V rámci 1. kola okresnej hasičskej ligy sa 5. júna na Širokej ulici uskutočnil tretí ročník súťaže O pohár starostu obce a doplnujúca súťaž Važecká naberačka. Z dvadsiatich dvoch zúčastnených družstiev z okresu L. Mikuláš obsadili naši hasiči tretie miesto. Ženské družstvo si v konkurencii ďalších štyroch tímov vybojovalo prvenstvo. V súťaži Važecká naberačka skončili naši hasiči na 4. mieste. Úspechy svojich „zverencov“ zhodnotil veliteľ Ľubomír Rysuľa: „Keďže sme súťažili na domácej pôde, očakávali sme, samozrejme, lepší výsledok. Napriek tomu si myslím, že stále patríme k špičke, ale keďže sa už mnohí z nás venujú rodinám, musíme sa viac zamerať na mladších členov a zintenzívniť tréningy. Konkurencia sa tiež zlepšuje, takže nemôžeme očakávať, že budeme víťaziť bez dôkladnej prípravy.“ Pri vyhlasovaní výsledkov súťaže si traja členovia DHZ Važec – Rastislav Šedo, Branislav Osika a Jana Čipková odniesli aj špeciálne ocenenie za prácu v DHZ. (mm)

Foto: Adriana Ilavská

VYUŽITE MOŽNOSŤ SPROSTREDKOVANIA

- hypoték
- úverov na čokoľvek
- sporenia - stavebného
- podielových fondov
- poistenia - život
- majetok
- auto
- cestovanie

0905 594 520

**Mária
Strišovská**

(rek)

Skenovanie, kopírovanie, tlač - farebná

Informačná služba civilnej ochrany v oblasti prípravy obyvateľstva

Sebaochrana a vzájomná pomoc občanov

Po vykonanom varovaní obyvateľov o ohrození alebo o vzniku mimoriadnej udalosti by každý občan mal konať alebo sa správať podľa týchto pokynov:

- Zachovať rozvahy a pokoj, zbytočne nerobiť paniku
- Sledovať rozhlasové a televízne vysielanie
- Počúvať miestny rozhlas alebo iné hromadné informačné prostriedky,
- Riadiť sa pokynmi predstaviteľov obce, polície, požiarnej ochrany, civilnej ochrany alebo záchranej zdravotníckej pomoci,
- Informovať o nebezpečenstve tých občanov, ktorí nepočuli varovný signál a následnú slovnú informáciu,
- Pomáhať deťom bez dozoru,
- Pomáhať chorým a invalidným osobám.

Evakuácia obyvateľstva

Evakuácia je jeden zo spôsobov zabezpečenia kolektívnej ochrany obyvateľstva. Evakuácia sa vykonáva z dôvodu nevyhnutného časového obmedzenia pobytu osôb na ohrozenom území:

- Krátkodobo s možným návratom osôb do 72 hodín,
- Dlhodobo s možným návratom osôb po 72 hodinách

Časové obmedzenie pobytu osôb na ohrozenom území sa určí spravidla pri vyhlásení evakuácie.

Evakuáciu vyhlasuje a riadi:

- Podnikateľ a iná právnická osoba, fyzická osoba vo svojom objekte,
- Obec na svojom území,
- Obvodný úrad na území obvodu.

Okrem organizovanej evakuácie môže nastať i samovoľná evakuácia, t. j. neorganizované opúšťanie ohrozeného priestoru s prípadným využitím vlastných motorových vozidiel alebo peši.

Presun evakuovaných z ohrozených priestorov do priestoru ubytovania sa zabezpečuje:

- Cestnými prostriedkami,
- Peším presunom.

Vzhľadom na možnosť nutnosti pešieho presunu a z dôvodu obmedzenia prepravnej kapacity dopravných prostriedkov hmotnosť evakuačnej

batožiny nemôže presiahnuť: 50 kg na jednu osobu u dospelých, 25 kg na jednu osobu u detí.

Evakuovaným sa preto odporúča vziať si so sebou:

- Osobné doklady, dôležité dokumenty, cennosti, peniaze,
- Osobné lieky, nevyhnutné zdravotnícke potreby,
- Základné potraviny na dva až tri dni,
- Potreby osobnej hygieny,
- Vreckovú lampu, sviečku, zápalky,
- Prikrývku, spací vak,
- Náhradnú osobnú bielizeň, náhradný odev, obuv, nepremokavý plášť,
- Iné nevyhnutné osobné veci.

Pri vyhlásení evakuácie nezabudnite:

- Informovať o situácii susedov,
- Vypnúť elektrospotrebiče, uzatvoriť plynové a vodovodné uzávery, uhasiť otvorený oheň,
- Uzatvoriť okná a dvere a uzamknúť vchodové dvere,
- Riadiť sa pokynmi evakuačných orgánov obce.

Varovné signály civilnej ochrany

- Všeobecné ohrozenie – dvojminútový kolísavý tón – varovanie obyvateľstva pri ohrození alebo vzniku mimoriadnej udalosti, ako aj pri možnosti rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti. Mimoriadnou udalosťou sa rozumie živelná pohroma, havária, katastrofa alebo teroristický útok.

- Ohrozenie vodou – 6 minútový stály tón – varovanie obyvateľstva pred ničivými účinkami vody.

- Koniec ohrozenia – 2 minútový stály tón bez opakovania – koniec ohrozenia alebo koniec pôsobenia následkov mimoriadnej udalosti. (*ohrozenie je obdobie, počas ktorého sa predpokladá nebezpečenstvo vzniku alebo rozšírenia následkov mimoriadnej udalosti*)

- Vzdušný poplach – dvojminútový kolísavý tón – počas vojny a vojnového stavu ohrozenie v prípade možného vzdušného napadnutia územia štátu.

Preskúšanie prevádzkyschopnosti systémov varovania obyvateľstva sa vykonáva dvojminútovým stálym tónom sirén po predchádzajúcom informovaní obyvateľstva o čase skúšky prostredníctvom hromadných informačných prostriedkov.

(rek)

PONUKA PRE VÁS

0907 854 812, 0908 208 310

ODVOZ – DOVOZ pevného, sypkého či paletového materiálu do hmotnosti 3,5 tony. Cena dohodou. Kontaktovať pár dní vopred.

Z obecných zastupiteľstiev

7. 5. 2010

OZ berie na vedomie:

- Žiadosť Milana Jakubčíaka Važec č. 650 o odkúpenie obecnej parcely č. 2141/1 bývalý chodník.
- Žiadosť Oľgy Feriancovej Važec č. 74 o odpredaj obecnej parcely č.1018/2 diel 12 o výmere 99 m².
- Stanovisko hlavného kontrolóra obce k záverečnému účtu Obce Važec za rok 2009.
- Správu nezávislého audítora k záverečnému účtu obce za rok 2009.
- Informáciu starostu obce, že v zmysle zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách je obec povinná vypracovať a schváliť komunitný plán sociálnych služieb, v ktorom budú podrobne vyšpecifikované potreby jednotlivých občanov a procesy zisťovania potrieb, zdrojov a hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.
- Informáciu p. Bc. Kokyho a p. Šeďovej o práci a riešení rôznych problémov v rómskej komunite vo Važci.

OZ schvaľuje:

- Záverečný účet obce za rok 2009 bez výhrad. Kladný účtovný výsledok hospodárenia vo výške 162 056,42 € preúčtovať na účet 428 – to je nevyšporiadaný výsledok hospodárenia z minulých rokov.
- správu o výsledku inventarizácie majetku obce za rok 2009 a návrhy na vyradenie.
- VZN č. 1/2010 o umiestňovaní reklamných a propagačných tabúľ na území obce Važec.
- VZN č. 2/2010 o výške úhrady, spôsobe určenia a platenia za sociálnu službu poskytovanú obcou Važec.

18. 6. 2010

OZ schvaľuje:

- V rámci kontroly plnenia uznesení schvaľuje zámer odpredaja obecného pozemku parc. č. 1018/2 diel 2 o výmere 99 m² na základe vypracovaného geometrického plánu.
- Ročnú účtovnú závierku Obecného podniku Važec a ekonomický rozbor činnosti obecného podniku za rok 2009. **Ukladá:** Účtovníčke obecného podniku preúčtovať výsledok hospodárenia za rok 2009 – zisk vo výške 1 906,15 € na

nerozdelený zisk z minulých rokov.

- Finančnú čiastku vo výške 100 € z rozpočtu obce na fond solidarity na pomoc odstraňovania následkov povodní, ktorú doporučuje zapracovať do úpravy rozpočtu z položky – rezerva.
- Návrh č. 1/2010 na úpravu rozpočtu obce Važec za rok 2010
- Plán činnosti hlavného kontrolóra obce Važec na II. polrok 2010
- Rokovací poriadok obecného zastupiteľstva vo Važci bez pripomienok
- Zásady odmeňovania poslancov obecného zastupiteľstva vo Važci

OZ neschvaľuje:

- Žiadosť o prenájom priestorov v MKS Važec p. Lubicí Rúčkovej Lipt. Mikuláš za účelom zriadenia kancelárie prvej stavebnej sporiteľne, nakoľko všetky priestory v MKS sú obsadené.
- Žiadosť Márie Strišovskej Važec č. 262 v zastúpení za ČSOB Bratislava o prenájom priestorov v MKS Važec,

nakoľko všetky priestory sú obsadené.

OZ berie na vedomie:

- Žiadosť Zuzany Ilavskej Poprad o odkúpenie pozemku parc. č. 2141/1.
 - Podnet p. Márie Ilavskej a Ivana Ilavského Važec č. 254 na vyriešenie ohrozovania majetku neregulovaným vodným tokom Mlyničného jarku.
 - Žiadosť Poľnohospodárskeho družstva Važec o zníženie kúpnej ceny za odpredaj parc. č. KN-E 6757.
 - Správu nezávislého audítora k ročnej účtovnej závierke Obecného podniku za rok 2009.
 - Návrh VZN č. 3/2010 o organizovaní miestneho referenda.
 - Návrh všeobecných podmienok priameho predaja majetku obce Važec.
 - Návrh zásad postupu pri vybaľovaní sťažností v podmienkach obce Važec.
 - Pripomienku poslancov, že budova bývalej starej materskej školy je v dezolátnom stave a zdržujú sa v týchto priestoroch bezdomovci.
- (pozn.: Kompletne zápisnice z rokovaní OZ (aj staršie) nájdete na internetovej stránke obce www.obcevažec.sk)

Kríze zatiaľ odolávame

Mnohé samosprávy v súčasnosti bojujú s dôsledkami hospodárskej krízy a zníženým prídelom z výnosu podielových daní zo štátneho rozpočtu. Situáciou sa zaoberali na mimoriadnom rokovaní aj členovia Združenia miest a obcí Liptova, ktoré združuje 54 obcí a dve mestá z okresu Liptovský Mikuláš. Mnohí starostovia označili stav vo svojich obciach za kritický a niektorí sa obávajú úplného kolapsu. Zástupcovia miest a obcí chcú vyjednávať s vládou, aby nedoplatky dofinancovala formou mimoriadnej dotácie v júlovom termí-

ne vyplácania podielu na výnose dane z príjmov. Podľa ekonómky obce Dany Mišovie, situácia u nás je zatiaľ dobrá. „Tento prvý polrok sme zvládli aj vďaka tomu, že sme dobre hospodárili a máme niečo ušetrené, vystačíme na dva mesiace normálneho fungovania. Ale reálne je to tak, že zatiaľ čo predtým sme dostávali zo štátneho rozpočtu 46 tis. €, predminulý mesiac to bolo už len 13 tis. € a teraz iba 6 tis. €. Ak aj v druhom polroku dôjde k ďalšiemu zníženiu podielových daní, budeme musieť pristúpiť ku kráteniu rozpočtu.“ **(red)**

Zámerom štvrťročníka Važecké noviny je pravidelne prinášať informácie o živote a dianí v našej obci pre všetkých jej obyvateľov. Vaše prípadné postrehy, námety, otázky, vyjadrenia, pozitívne i negatívne ohlasy radi privítame na e-mailovej adrese vazeckenoviny@gmail.com.

Môžete využiť aj možnosť **inzerovať v našich novinách. Grafická reklama** za 34 € (formát A4), čím menší formát, tým nižšia cena.

Poplatok za **riadkovú inzerciu** v max. rozsahu 5 riadkov 1 € pre fyzickú osobu, 3 € pre právnickú osobu.

Digitalizácia televízneho vysielania

V súčasnosti je pre celú Európu charakteristické, že diváci majú záujem o stále vyšší počet programov, čo sa odráža aj v stále vyšších požiadavkách na televíznych vysielateľov. Prírodným dôsledkom sú aj rastúce nároky na ďalšie vysielacie frekvencie - TV kanály. Analógové vysielanie už nedokáže na tieto požiadavky reagovať, a to z toho dôvodu, že frekvenčné spektrum pre takéto vysielanie je už vyčerpané. Nový systém DVB-T však umožňuje v jednom televíznom kanáli prenášať súčasne niekoľko TV programov, prípadne aj iné služby.

Digitalizácia zaklope na každé druhé dvere

Prechod na televízne vysielanie v systéme DVB-T sa netýka celoplošne všetkých slovenských domácností, ale iba tých, ktoré prijímajú televízny signál buď individuálnymi anténami, alebo kolektívne cez spoločné televízne antény (STA). Takýchto domácností je na Slovensku asi polovica.

Druhá polovica domácností, ktorá prijíma televízne programy cez sieť niektorého z káblových operátorov, zo satelitu alebo cez telekomunikačné siete (TV cez internet) - či už prostredníctvom drôtov alebo cez optické káble, sa do tohto procesu digitalizácie zapájať nebude, pretože na ich doterajšom spôsobe príjmu signálu sa nič nezmení.

Z praktického hľadiska to znamená, že pôvodné analógové televízne prijímače nebudú schopné prijímať digitálny televízny signál. Po tom, ako sa analógový terestriálny signál vypne, nebude tento prijímač schopný dekódovať a zobrazovať nový druh signálu. Užívatelia, ktorí budú prechodom dotknutí majú niekoľko možností:

- doplniť si starý analógový TV prijímač tzv. set-top boxom (digitálno-analógový prevodník), ktorý sa zapája medzi prijímaciu anténu a TV prijímač,
- kúpiť si nový, tzv. integrovaný TV prijímač, ktorý je už digitálnym dielom vybavený,
- sledovať TV programy na počítači s externým alebo interným modulom DVB-T,
- zmeniť spôsob príjmu, napríklad prejsť na príjem signálu zo satelitu, pripojiť sa na sieť káblovej televízie, pripojiť sa na inú telekomunikačnú sieť alebo prijímať programy cez internet.

Digitálne vysielanie umožňuje vďaka dátovému „zbaleniu“ signálu prenos väčšieho počtu TV programov. Slovenské programy, ktoré boli dotiaľ dostupné len v káblových rozvodoch či cez satelit, sa už onedlho budú môcť šíriť aj prostredníctvom pozemského vysielania. V domácnostiach,

nachádzajúcich sa do určitej vzdialenosti od vysielateľa, aj jednoduchá izbová anténa umožní príjem vysoko kvalitného televízneho signálu. DVB T umožní i vysielanie programov s vysokým rozlíšením (HDTV). Doterajší signál, ktorého kvalita pri analógovom vysielaní bola znížená tzv. „snežením“ a „duchmi“, sa stane nenávratnou minulosťou.

Digitálne vysielanie dáva možnosť šíriť aj iné služby - napríklad rozhlasové programy, teletext, superteletext, elektronický sprievodca, multimediálne služby, internet. Diváci sa budú môcť prostredníctvom novej technológie viac zapájať do vysielania, budú môcť hlasovať, súťažiť, hrať sa rôzne hry, nakupovať.

Čo potrebujem?

Pôvodné analógové televízne prijímače nebudú schopné prijímať digitálny televízny signál. Po tom, ako sa analógový terestriálny signál vypne, nebude tento prijímač schopný dekódovať a zobrazovať nový druh signálu. Každý užívateľ, ktorý má takýto typ televízneho prijímača, má dve možnosti - buď si zadováží nový integrovaný televízny prijímač, t. j. televízny prijímač so zabudovaným digitálnym dekóderom, alebo si zakúpi set-top box.

Set-top boxy, ktoré sú dostupné v sieti elektro-predajní, sa líšia svojou výbavou

na príjem rôznych služieb, kvalitou a cenou. Môžu byť vybavené tak, že umožňujú príjem len základných služieb (TV programy, rozhlasové programy a elektronický sprievodca programami), alebo tak, že zabezpečujú aj rozšírené služby.

Kedy k tomu dôjde?

O presných termínoch vypínania analógového vysielania budú domácnosti v jednotlivých oblastiach informované rôznymi formami v rámci prebiehajúcej informačnej kampane. Pri prechode sa uvažuje s niekoľkokomesačným paralelným analógovým i digitálnym vysielaním, aby mali obyvatelia čas sa na prechod pripraviť.

Slovenské domácnosti začali využívať digitálne televízne vysielanie (DVB-T) už 22. decembra 2009. Prvý multiplex bol dostupný okamžite pre takmer 80 % obyvateľov Slovenska. K 31. marcu 2010 dosiahol multiplex pokrytie do 90 %.

Po spustení digitálneho televízneho vysielania a vypnutí analógového vysielania sa na televíznych prijímačoch, ktoré nie sú vybavené technológiou na príjem digitálneho signálu, objaví iba šum. Sledovať televíziu bude možné iba vtedy, ak analógový televízny prijímač bude vybavený set-top boxom. **(i-net)**

INTERNET BEZ VIAZANOSTI už aj v našej obci

Spoločnosť TRIGGER v spolupráci s obcou Važec ponúka možnosť pripojiť sa na spoľahlivý a rýchly internet za výhodných cenových podmienok.

Internetové pripojenie od TrigerNETU je dátovo a časovo neobmedzené, a zákazník si môže vybrať ponuku bez viazanosti (zariadenie ostáva majetkom zákazníka) alebo s viazanosťou (nízka cena zariadenia služby). Za výhodné mesačné poplatky získate aj niekoľko bonusov navyše, napríklad bonusovú nočnú linku, bezplatné e-mailové konto, bezplatnú zmenu tarifu, bezplatnú inštaláciu antivírusu a skúšobnú dobu 30 dní so zárukou vrátenia peňazí.

Spoločnosť TrigerNET ďalej ponúka zľavu za platbu vopred, možnosť objednať verejnú IP adresu, možnosť prerušenia služby po dohode bezplatne či možnosť pripojenia wifi routera pre pripojenie viacerých počítačov. Výhodou je aj 24 hodinový dohľad

siete a nízka odozva pripojenia (vhodné pre hráčov sieťových hier). Vybrať si môžete balík služieb, ktorý vám bude najviac vyhovovať. Napríklad za štandardnú prípojku s viazanosťou 24 mesiacov, s programom 5G s rýchlosťou 3M/1M download/upload (sťahovanie/odosielanie) a nočná linka 5M/1M zaplatíte jednorazovo 29 € za zariadenie služby a ďalej mesačnú platbu 15 €.

Štandardná prípojka bez viazanosti s programom START s rýchlosťou 1M/256k download/upload (sťahovanie/odosielanie) a nočná linka 3M/1M vás bude stáť 60 € jednorazovo za zariadenie služby (obsahuje MW zariadenie UBNT 10 m kábla, konzola a montáž) a mesačný poplatok je len 6,66 € (pri polročnej platbe vopred len 36 €).

V ponuke sú aj ďalšie programy. Informácie, otázky a objednávky na tel. čísle 0917 585 423, na www.trignet.sk alebo mailom net@trignet.sk **(red)**

Potulky po Važci

V súčasnosti túžime spoznávať vzdialené krajiny. Krásy nášho Slovenska mnohí však nechávajú bez povšimnutia, pritom stačí spomaliť životné tempo, porozhliadnuť sa okolo seba, počúvať a dívať sa srdcom. Na malom kúsku zeme sa dá takto objaviť minulosť i tep súčasnosti. Ak sa tam nájdú aj dobrí priatelia, tak je to obohatené aj o teplo domova. To všetko sme objavili vo Važci na kamarátsko-pracovnom stretnutí trampského združenia SEVERKA.

Vážec bol do tohto víkendu pre niektorých z nás iba miestom na mape Slovenska. Vystúpili sme na staničke, ktorá čaká na šikovné ruky svojho reštaurátora. Tu sa však potvrdilo staré známe: „V chudobnej chalupe dobrosrdečnejší ľudia“. Ako sme si tak staničku obzerali zo všetkých strán, prihovoral sa k nám veselý pán na vozíčku, ktorý vypravoval vlaky a debatoval s výpravkyňou. Pán Hyben, ako sme sa neskôr dozvedeli, je veľký debatník a optimista. Nespravili sme po Važci ani desať krokov a už sme o obci vedeli takmer všetko. Takto vyzbrojení vedomosťami sme začali potulku po Važci. Poloha obce je krásna. Aj Kriváň je z tohto pohľadu rovný. Vlastne on rovný vždy aj bol. Rozprávkar a kamarát Ľubo „Puky“ Wágner z Banskej Bystrice očarený týmto krajom dotvoril legendu o ľuďoch pod Tatrami. Je o tom ako letiaci anjel kochajúci sa krásnou prírodou narazil krídlom do Kriváňa, ktorý bol (ako som už prezradila) kedysi rovný. Ten sa po zrážke ohol. Ranený anjel keďže nemohol letieť ďalej, usadil sa niekde pod Tatrami (možno aj vo Važci). Zostal tu navždy a založil rod podtatrancov. Preto majú podtatrancí anjelské srdce.

Kráčame obcou, vnímame pulz jej života. Zdá sa, že to miesto učarovalo umeleckým dušiam. Pôsobil tu básnik a rímskokatolícky kňaz Janko Silan, maliar a fotograf František Havránek. Výrazné stopy nás však doviedli hlavne k tvorbe Jana Hálu, ktorý sa narodil v Čechách v Blatnej, ale svoju tvorbu venoval prostému ľudu vo Važci. Z jeho obrazov dýcha minulosť Važca, ktorú už nikdy nemôže zachytiť oko žiadneho smrteľníka. V roku 1931 Vážec do poslednej drevenice vyhorel. Zostal však najvernejšie zachytený na obrazoch práve tohto umelca, ktorý v čase slovenského štátu sa musel vysťahovať. Na početné žiadosti obyvateľov Važca sa však vrátil, tu sa zúčastnil SNP a tu aj dožil svoj život. V kraji, ktorý si oblúbil, medzi ľuďmi ktorých mal rád. Chceli sme sa o jeho tvorbe dozvedieť viac, žiaľ galéria jeho obrazov je pravdepodobne otvorená iba v letných

Napísali nám

mesiacoch. Škoda. Trochu sklamaní sme sa túlili ďalej uličkami pomerne rozľahlej obce. Prezreli sme si zvonku oba kostoly. Starší, ale novodobý prestavaný rímskokatolícky a kostol evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. V interiéroch oboch kostolov sú údajne maľby Jana Hálu. Pokúšali sme sa dostať dnu, ale brány boli zatvorené. Okná tiež. Nuž prideme niekedy nabudúce. Zvedavosť nám však nedovolila prejsť nepovšimnute okolo otvorených dverí do Diecézneho centra voľného času. Asi nám zvedavosť sršala z očí, a tak mladá dievčina stojaca na prahu centra nás pozvala dnu. S úctou sme si prezreli jeho priestory i novučičkú kaplnku, z ktorej dýcha pokoj pre dušu. Ďakujeme za otvorené dvere i srdce. Vážime si to. Pre nás „Severkáčov“ z pracovného aj osobného hľadiska bolo veľmi zaujímavé súkromné múzeum obyvateľa Važca, pána Kováča. To, čo sme tam videli, nás oslovilo natoľko, že sme sa tam vrátili aj na druhý deň, aby sa nám história obce poriadne vžila pod kožu. Keď prejdete bránou domu, kde múzeum sídli, vstúpíte rovno do minulosti tejto obce. Dýcha z každého hrnčeka, z každej

police, vankúša a hlavne kópii obrazov Jana Hálu. Údajne si žiaden z ľudí, ktorých Hála maľoval, obraz nekúpil. Peniaze sa kedysi iba tak „podaromky“ nerozhadzovali a vtedajší ľudia mali vždy ruky plné práce aj myšlienky zamestnané iba prácou. Majiteľ pán Kováč zanietene o všetkom rozprával, pohľadzajúc pohľadom každý predmet. Až neskôr skromne prezradil, že v drevenej kolíske sníval aj on svoj sen o dnešku, v drevenej truhlici schovávala veci jeho stará mama a na stôl sypal odrobinky zo svojho krajca chleba. Jeden z trámov v hospodárskej budove múzea je nápadne iný od ostatných. Je obhorený. Prešiel ohňovým peklom v roku 1931. Opúšťame súkromné múzeum. Pán Kováč nám kýva a zatvára bránu svojho detstva. My, debatujúc kráčame ďalej a zastavíme sa pred domom nášho kamaráta. Pozerám sa dole ulicou k budove s pomenovaním „Náš dom“. Na jeho stavbu sa zložili obyvatelia. Zrazu mi je ten pohľad veľmi známy. Videla som ho na Hálovom obraze. Rozdiel je iba v tom, že ulicou na jeho obraze prechádzali ľudia v krojoch. Teraz sme tu my oblečení v trampskom a pod'ho rýchlo dnu do Niagarovho „Bazárka“, medzi regále s oblečením, kde sa včera zrodili mnohé nápady a kde sa ešte do konca víkendu zrodia ďalšie. Možno nájdeme aj schodný chodník k nášmu – trampskému múzeu.

Mgr. Jana Matzová

Deti mamičkám

Priestory našej MŠ, ktoré už boli svedkami rôznych slávností a akcií, dýchali začiatkom mája, takpovediac v predvečer sviatku Dňa matiek, zvláštnou atmosférou. To naši škôlkari pod vedením svojich p. učiteliek predvádzali mamičkám kultúrny program. Tréma a obavy pred očami svojich najbližších ustúpili a oni rozbalili ten najkrajší a najúprimnejší darček v podobe básničiek, piesní a tancov. Nechýbala ani pekná rozprávková scéna.

Tento krásne pripravený program

bol umocnený pohľadom nevinných očiek detí, ktoré ho s takou úprimnou, nefalšovanou láskou predvádzali svojim mamičkám. Sledovala som ho s veľkým záujmom a bola som ním nadšená. Všetci prítomní sme boli nasiaknutí príjemnou atmosférou a domov sme odchádzali s pekným dojmom. Za to patrí veľké ďakujem p. učiteľkám. Prajem im všetko dobré, veľa trpezlivosti a dobrých nápadov pri nacvičovaní ďalších programov.

Anna Lučanská

Na návšteve seniorov

Členovia výboru MS SČK vo Važci sa stretli 6. mája s dôchodcami žijúcimi v dome dôchodcov v Poprade. Podujatie zorganizovalo vedenie tohto sociálneho zariadenia pri príležitosti Dňa matiek a konalo sa za účasti predstaviteľov verejného a spoločenského života v Poprade. Do kultúrneho programu prispeli aj naši malí folklóristi z DFS Podkrivánček pod vedením

Mgr. J. Šulekovej. Vystúpenie malo veľký ohlas, čoho dôkazom je aj záujem vedúcich pracovníkov ústavu spolupracovať s DFS pri ďalších kultúrnych podujatiach. Naším cieľom bolo potešiť seniorov v ich jeseni života a presvedčiť ich, že nie sú sami, že sú stále okolo nich ľudia, ktorým záleží na tom, aby sa neuzatvárali do samoty, ktorá nie je pre človeka prirodzená. LA

Vladimír Bartko zažil svoje najťažšie preteky

Aj keď toto vydanie našich novín dýcha letom, predsa len sa v ňom vrátíme o pár mesiacov späť, keď vonku kráľovala zima. Náš reprezentant v behu na lyžiach Vladimír Bartko sa totiž koncom februára zúčastnil 30. Majstrovstiev sveta veteránov vo švédskom zimnom stredisku Falun. Po úspešných januárových Majstrovstvách Slovenska v Kráľikoch (pri Banskej Bystrici), kde obsadil krásne tretie miesto, boli preteky vo Švédsku vrcholom tohtoročnej lyžiarskej sezóny veteránov.

Svetového šampionátu sa zúčastnilo okolo 1 500 pretekárov z 37 štátov. Mimoriadne tvrdé švédske snehové podmienky si vyskúšalo 19 Slovákov. „V čase konania pretekov boli veľmi silné mrazy, až mínus tridsať stupňov a fúkal silný nárazový vietor. Trate v Falune boli tiež veľmi náročné, veď toto stredisko bolo v roku 1982 dejiskom Majstrovstiev sveta v lyžovaní v severských disciplínach. Ja lyžujem závodne už 35 rokov, ale takéto ťažké preteky som ešte neabsolvoval a takú tvrdú zimu ešte nezažil,“ zaspomínal Vladimír Bartko na súťaž, na ktorú určite tak skoro nezabudne.

Veď tomu sa povie ozajstná zima, keď kvôli zamrznutému moru nepremávajú lode a počasie obmedzilo i leteckú dopravu. „Z devätnástich reprezentantov Slovenska sme išli desiatí letecky, ostatní autom. Kvôli počasiu zrušili náš let, takže sme 48 hodín čakali na letisku a nakoniec sme do dejiska pretekov došli neskôr ako tí, čo šli

autom,“ dnes už s úsmevom spomína V. Bartko. Do smiechu mu však určite nebolo počas samotných majstrovstiev. Problémy robil tupý, premrznutý sneh, silný vietor a zima. Ostrý vzduch sa ťažko dýchal, viacero pretekárov utrpelo omrzliny, lámali sa palice. Napriek týmto ťažkým podmienkam Vladimír Bartko dokončil všetky svoje preteky. Na 15 kilometrovej trati skončil 52., na desaťkilometrovej obsadil 10. miesto. Najlepšie sa mu darilo v štafete 4 x 5 km, kde obsadil 9. miesto. „S výsledkom som spokojný, na tie podmienky, ktoré tam boli, si myslím, že som podal dobrý výkon,“ zhodnotil V. Bartko.

Ladovú krásu severskej krajiny si účastníci šampionátu príliš neužili. Počas pretekov, prípadne tréningu každý videl len špičky svojich lyží a v čase voľna radšej len interiér hotela. „V stredisku síce bolo multifunkčné športovisko na špičkovej úrovni s plavárňou či fitnesscentrom, ale zima nás prinútila zostať radšej v teple nášho hotela. Napriek tomu som veľmi rád, že som mohol na majstrovstvá do Švédska vycestovať, a to aj vďaka sponzorom. Veľmi pekne preto ďakujem vedeniu našej obce za to, že ma podporili,“ dodal V. Bartko. (mm)

Foto: archív V. Bartku

Majsterka Slovenska z Važca

Talentovalých mladých ľudí by sme v našej obci určite našli viacero. Patrí medzi nich aj Deniska Šedová (17), ktorá sa nedávno stala majsterkou Slovenska v kategórii žien v scénických tancoch. Talentovaná tanečníčka, ktorá tančuje už 10 rokov, má na svojom konte viacero výborných umiestnení a jej doteraz najväčším úspechom je druhé miesto na Majstrovstvách sveta v roku 2006. Viac o jej začiatkoch, víťazstvách i prehrách, drine i radoosti, skrátka o živote s tancom sa dozvieme v budúcom vydaní Važeckých novín. (red)

VAŽECKÉ NOVINY - spravodaj obce Važec • štvrťročník • jún 2010 • Vydáva a rozširuje: Obecný úrad, Na Harte 19, 032 61 Važec • Šéfredaktorka: Mgr. Michaela Matejková • Redakčná rada: Adriana Ilavská, Mgr. Jana Lištiaková, Jana Pastuchová • Reg. číslo: EV2897/09 • Pre-Press: Mgr. A. Vízner, Podtatranské noviny, Popradské nábrežie 17, 058 01 Poprad • Tlač: Tlačiareň Kežmarok, Priekopa, 060 01 Kežmarok.

730. VÝROČIE VZNIKU OBCE

PRÍLOHA VAŽECKÝCH NOVÍN

Vážení občania,

vzácnym významom každého spoločenstva je ochrana a trvalé pestovanie hodnôt svojbystnosti. Národ je vlastne národom cez svoje, najmä kultúrne hodnoty. Sme hrdí, že naša slovenská národná klenotnica je mimoriadne pozoruhodná. Obsahuje množstvo regionálnych kultúrnych prejavov, výtvarných, hudobných, piesňových i literárnych prvkov, ktoré predstavujú pre Slovensko veľké bohatstvo.

Naša obec patrí z hľadiska folklórnych tradícií medzi popredné slovenské obce. Predkovia Važca vytvorili veľmi cenné, rôznorodé formy ľudového umenia, umenia, ktoré zohráva v dejinách ľudstva, pri formovaní človeka prioritnú úlohu. Cez storočia ich vnášali do svojho života. Dotvárali jeho pestrosť a živili silu životného elánu, aby bol „chutný, do práce rúk vhodný...“, ako hovorí spisovateľ Štefan Rysuľa, važecký rodák.

V minulých dňoch sme oslávili 730. výročie prvej písomnej zmienky o Važci. S láskou, s pocitom zodpovednosti a uvedomenia na kultúrne klenoty nášho ľudu, na umenie našich

predkov, sme pripravovali túto našu celoobernú oslavu. Zámerne sme ju spojili s našim tradičným slávnostným podujatím „Jar vo Važci“, v ktorom každoročne ožívujeme jaré zvyky. Náš – važecký – chorovod „Omilienci“ je jedinečný svojho druhu na Slovensku. Ospevuje sa v ňom príchod jari, oživenia prírody a najmä láska a cez ňu zrod života. Nie je preto náhodilé, že zrod našej obce sme spojili s týmto krásnym zvykoslovným piesňovým chorovodom a jarou, ktorá symbolizuje i nádej.

Nádej, aby krása ľudového umenia Važca neustále žila a skrášľovala život Važca i v súčasnosti, nádej, aby láska k svojej obci stále hlbšie vnikala do vedomia našich občanov, nádej pre jednotu, úctu a spravodlivosť. S týmito myšlienkami bol pripravený aj scenár programov našich dvojdňových slávností.

V sobotu, 22. mája 2010 sme otvorili veľmi peknú výstavu važeckých tradícií, vytvorenú miestnym odborom Matice slovenskej pod vedením Mgr. Margity Hybenovej. Otvorená bola tiež aj výstava obrazov majstra Hálu v Galérii Jana Hálu. Pri otvorení obidvoch výstav bol i kultúrny program žiakov ZŠ Važec. Sobotňajší program pokračoval večer v kinosále OÚ. V ňom sme si pripomenuli 120. výročie narodenia majstra Jana Hálu, nášho maliara. Večer bol venovaný aj našim hosťom z družobného mesta Blatná a našim rodákom žijúcim mimo Važca. Stretnutie s rodákmi a blatňákmi sa nieslo vo veľmi príjemnej atmosfére. Bolo vyjadrením ich úprimných vzťahov k našej obci. Z úst pána starostu Blatnej sme si vypočuli myšlienky priateľstva. Ubezpečil nás

o úprimnom vzťahu a ich snahe pokračovať v konkrétnych ďalších krokoch, pri rozširovaní našich družobných počinov. Prihovorili sa i niektorí naši významní rodáci a zaspomínali na roky detstva a chlapčerstva, hovorili o svojom povolání a prejavili úprimné vzťahy k svojmu rodisku.

Za mimoriadne hodnotné považujeme vystúpenie FS Važec. Účinkoval v ňom omladený súbor v tanečnej zložke, s ktorým vo svojom novom, pôsobivom programe, FS Važec vytvorila krásny, hudobno-tanečný umelecký blok. Sme radi, že tieto mladé tváre za pomerne krátky čas sa sformovali a spoločne so staršími uskutočnili vyspelé vystúpenie. Zaslúžia si naše uznanie, pretože autentický folklór ako taký má byť uplatňovaný ako komplex všetkých generácií. Nie je dvojaký, či niekoľkokoráky, ale jeden, čistý a vzácný.

V nedeľu, 23. mája 2010 o 11-tej dopoludnia sa ozývala z Námestia slobody dychová hudba, pozvaná z Liptovského Hrádku. Jej komorný koncert bol akousi zvučkou, či pozvánkou na pripravované vyvrcholenie osláv, ktoré začalo popoludní. Na námestie a do ulíc prilákalo veľa našich obyvateľov, veľa rodákov, turistov a zvedavcov zo Slovenska i zo zahraničia.

V krásnom slnečnom dni prešiel obcou nezvyčajný sprievod. Čelo sprievodu s emblémom Važca, „živou“ sedemstotridsiatkou a zástavami patrilo deťom, ktoré niesli pestrofarebnú májku. Po nich nasledovali oficiálni hostia, dychová hudba, nádherný útvar mažoretiek z Blatnej, dominujúci chorovod „Omilienci“, pozvaný reprezentačný folklórny súbor Karpaty z Bratislavy s važeckou mladuchou a svadobným sprievodom.

Vďaka patrí občanom, ktorí príjemne prekvapili pohostením účastníkov sprievodu pred svojimi domami na Hlavnej a Štúrovej ulici. Je to krásny prejav historicky uznávanej slovanskej pohostinnosti.

Vážení občania, všetky pripravované dielčie programy si vyžadovali mimoriadne náročnú prácu. Išlo o komplex organizačno-technických podmienok, aby výsledný umelecký a spoločensko-výchovný efekt bol čo najlepší. Sme radi, že medzi nami žijú ľudia, ktorým verejnospoločenská činnosť nie je cudzia. S ochotou sa zapojili do týchto prác. Z technického hľadiska treba spomenúť a vyzdvihnúť náročnú prácu pri zvoze stromčekov, materiálov a najmä postavenia pódia na ihrisku ZŠ Važec. Pri všetkých technických prípravách bola táto práca podľa scenára dobre uskutočnená najmä zásluhou pracovnej skupiny pri OÚ pod vedením Rastislava Sirotiaka. Patrí im vďaka. A i preto pestrofarebný, spevmi, hudbou a tancom prekypujúci sprievod prišiel do pekného, príjemného a dôstojného prostredia, aby v ňom mohol byť uskutočnený slávnostný galakonzert.

Našou snahou bolo poukázať na súčasný stav našej spoločnosti v oblasti umenia, na morálnu povinnosť udržiavať významné folklórne počiny, ako prejavy úcty k potomstvu slovenského – važeckého ľudu, k potomstvu, ktoré si vedelo hodnotiť a umelecky stvárňovať svoj každodenný život a najmä svoje významné existenčné potreby. Obnovili sa spomienky poukázaním najmä na svetlé stránky starého sveta, či na tvrdý život, ktorý bol a musel byť obmäkčovaný piesňou. Do nej vkladal tento ľud svoje najvrúcnejšie city. Tie vytvárajú to pravé umenie, umenie, ktoré tvorí úsmevy, ktoré odpúšťa a najmä, ktoré povzbudzuje, potešuje a robí život šťastnejším. To bolo cieľom našich jubilejných slávností.

Slávnostný úvod programu v podaní celej folklórnej skupiny Važec pôsobil dôstojne a majestátne. Zahájili ho presvedčivým podaním, tradičnou úvodnou – temer hymnickou piesňou „Podkrivánske stráne“, umocnenou pekne prednesenou básňou, ktorú recitovala Mgr. Margita Hybenová.

Sme potešení z mimoriadnej účasti návštevníkov na tomto záverečnom programe. Sme radi, že nás poctili svojou návštevou i príhovormi vzácní politickí a štátni predstavitelia. S radosťou sme privítali našich pozvaných hostí z Blatnej ako i súbor Karpaty z Bratislavy. Boli sme svedkami skutočného umeleckého stvárnenia bohatstva slovenského folklóru pripraveného pre Važec týmto špičkovým folklórnym súborom. Mažoretky z Blatnej a i dve hudobné telesá kvalitne spestrili tento program. Vysoko si vážime aktívnu účasť na oslavách členov FS Karpaty. Vďačíme im, že šíria važecké ľudové umenie prostredníctvom svojich vystúpení, že každoročne usporadúvajú

v Bratislave „Važecké Vianoce“, ktoré sú tradične krásne. Vďačíme vedeniu, menovite Dr. Miroslavovi Kapasnému, umeleckému vedúcemu súboru, osobnosti v slovenskom tanečnom ľudovom umení i Dr. Eleonóre Vančíkovej-Kapasnej, vedúcej speváckej zložky, ktorá od detstva rozosieva po celom svete važeckú pieseň.

S takýmito pocitmi sme boli svedkami skutočného umeleckého stvárnenia bohatstva slovenského folklóru pripraveného pre Važec týmto špičkovým folklórnym súborom.

Pri tejto príležitosti navštívila nás aj pani riaditeľka Domu kultúry Bratislava – Ružinov, pani Filanová, ktorá sa na pódiu prihovorela občanom pozdravom od pána starostu mestskej časti Ružinov a za našu spoluprácu s Domom kultúry odovzdala písomné poďakovanie obci a FS Važec. Vyslovila obdiv nad činnosťou našej folklórnej skupiny a presvedčenie, že naša spolupráca sa bude i naďalej rozvíjať.

Sme radi, že nás prišli pozdraviť aj spevácke skupiny zo susedných obcí Východná a Štrba. Aj im patrí naše poďakovanie. Tešíme sa z umeleckých prejavov našich detí zo ZŠ a to súboru Podkriváňček pod vedením Mgr. Jany Šulekovej a krúžku aerobik pod vedením Jany Pastuchovej. I v tomto programe FS Važec opäť dokázala, že v oblasti folklórneho umenia máme byť vo Važci na čo pyšní. Celoobecnú sviatočnú náladu zvýraznil v slávnostnom príhovore starosta obce Rastislav Profant, ktorý vyslovil radosť zo súčasného kultúrno-spoločenského diania v našej obci, ako i vieru čo najlepšie budovať našu obec vo všetkých oblastiach života. V programe výrazne pôsobilo i konferenciarske slovo v podaní Mgr. Michaely Matejkovej.

Žiaľ, búrka neúprosne zasiahla a prerušila hlavný program, ktorý sa nemohol dokončiť. I napriek tomu všetci pozvaní účinkujúci sa v ňom prejavili a vytvorili prítomným vzácné citové vzrušenia, povzbudenie do života a silné umelecké zážitky. Preto je správne konštatovanie, že 730. výročie vzniku našej obce splnilo svoje poslanie. Je to tiež veľká zásluha riaditeľstva a pedagógov ZŠ, ktorí poskytli počas oboch dní neskutočnú pomoc.

Vážení občania, vôňa jari prenikla i tento rok k nám, do Važca. A opäť sme sa v našej malebnej podkrivánskej kotline, akoby v kolíske božej prírody, započúvali do hlasu materí, čo darovali božou mocou Važcu pokolenia silné umom. Dôstojne sme oslávili život obce, ktorá v priebehu 730. rokov zaznamenala veľa úsilia, strádania a úmoru za skyvou chleba. No cíbrila sa i myseľ a spolu s romantickým prostredím sa formovala i fantázia. Tento ľud vytvoril obrovské nehmotné kultúrne skvosty. Dnes sme vďační všetkým jeho generáciám.

V závere môjho príhovoru mi dovoľte vysloviť želanie, aby naše dvojdné slávnosti boli príčinou väčšieho otvorenia srdc našich občanov pre vzájomné spolunažívanie zjednotené v duchu kresťanských morálnych hodnôt. Zaisťte všetci cítime, že takéto spoločenské podujatia treba všemožne podporovať. Obecný úrad pod dôstojným vedením pána starostu Rastislava Profanta so svojim kolektívom v priamej súčinnosti s prípravným výborom sa veľmi vzorne a dôsledne zhostil uskutočnenia týchto slávností a patrí mu, ako i všetkým – i nespomínaným – pripravovateľom veľká vďaka.

MUDr. Michal KAPASNÝ
*Umelecký vedúci FS Važec,
scenárista a režisér programov*

